

T.C.

ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

ÖZEL EĞİTİMDE OYUN VE MÜZİK DERSİ ÜZERİNE
BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kadir ER

Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı
Müzik Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ebru TEMİZ

HAZİRAN 2025

T.C.

ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

ÖZEL EĞİTİMDE OYUN VE MÜZİK DERSİ ÜZERİNE
BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kadir ER

220231003

Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı
Müzik Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ebru TEMİZ

HAZİRAN 2025

TEZ ONAYI

MGÜ Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün 220231003 numaralı Yüksek Lisans Kadir ER, ilgili yönetmeliklerce belirlenmiş gerekli tüm şartları yerine getirmek suretiyle, "Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Üzerine Bir İnceleme" başlıklı tezini hazırlamış ve aşağıda imzaları bulunan jüri önünde, başarıyla sunmuştur.

Tez Danışman: Prof. Dr. Ebru TEMİZ _____

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi

Jüri Üyeleri : Dr. Öğretim Üyesi Feride Deniz ÖZDAMAR _____

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi İtir ESKİOĞLU KAMCEZ _____

Gazi Üniversitesi

Teslim Tarihi :

Savunma Tarihi :

ETİK BEYAN

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen hususlar doğrultusunda hazırladığım bu tez çalışmasının akademik ve etik kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmiş olduğunu; tezde yer verdiğim tüm bilgi, belge, bulgu, yorum ve sonuçları bilimsel etik ilkelere bağlı kalarak oluşturduğumu; yararlandığım eserlerin tümüne etik kurallar dâhilinde atıfta bulunup kaynakçada yer verdiğimi ve Enstitüye teslim ettiğim çalışmanın bütünüyle özgün nitelikte olduğunu bildirir; tez çalışmamla ilgili olarak burada dile getirdiğim kişisel bildirimin aksi yönünde ortaya çıkabilecek ve etik kuralların ihlal edilmiş olduğuna işaret eden bir tespit durumunda, akademik kariyer bağlamında aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını peşinen kabullendiğimi beyan ederim.

Haziran 2025

İmza

Kadir ER

ÖNSÖZ

Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersi, bireyin sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimini destekleyen; öğrenmeyi kalıcı ve anlamlı hâle getiren güçlü bir araçtır. Özellikle özel gereksinimli bireylerin eğitiminde bu dersin doğru ve etkili biçimde uygulanması, onların yetkinliklerini geliştirip yeterliliklerini gerçekleştirmelerinde önemli ve belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu araştırma, yalnızca özel eğitim öğretmeni adaylarına rehberlik etmeyi değil, aynı zamanda özel gereksinimli bireylerin eğitim süreçlerine katkı sunmayı da hedeflemektedir.

Bu araştırmanın gerçekleşmesini ve tamamlanmasını mümkün kılan yardım, destek, sabır, anlayış ve uzun yıllara dayanan deneyimlerinden süzülen katkılarından dolayı tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ebru Temiz'e;

Lisans eğitimimden bu yana anlamlı dokunuşlarıyla hayatımda iz bırakan, bugün bulunduğum noktaya gelmemde büyük emeği olan Dr. Öğr. Üyesi İtir Eskiöğlu Kamcez'e ve lise yıllarımdan beri her zaman yanımda olan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Dilşad Hanılçe'ye;

Çok kısa sürede dikkatli biçimde değerlendirmelerini tamamlayan ve birikimlerinin ışığında yol gösterici öneriler sunan Tez Savunma Komitesi'nin diğer üyesi F. Deniz Özdamar'a;

Özel eğitim bölümlerinde görev yapan ve bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan tüm öğretim elemanlarına ve öğrenim gören öğrencilere;

Varlıklarıyla tüm yaşamım boyunca en büyük desteğim olan ve tez sürecinde de sevgi ve ilgileriyle beni cesaretlendiren annem Nebahat Er, babam Hakan Er ve vazgeçilmezim, canım ablam Aleyna Er'e;

Sevgi dolu dostlukları ve birlikte yürüdüğümüz akademik yolun gerektirdiği mesleki paylaşımlarıyla her zaman yanımda olan değerli arkadaşlarım Mehmet Ali Çoban, Merve Durmuş, Gizem Akgöl, Eda Uslu'ya; ve kısa zamanda tanıyıp çok sevdiğim, yalnızca birer iş arkadaşı değil, adeta bir aile olan Çankırı'daki değerli meslektaşlarıma

Gönülden teşekkür ederim.

Haziran 2025, Kadir ER

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
ETİK BEYAN.....	iii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ÖZET.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sayıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Özel Eğitim	7
2.2. Türkiye’de Özel Eğitim Öğretmeni Yetiştirme	8
2.3. Özel Eğitimde Oyun	11
2.4. Özel Eğitimde Müzik.....	12
2.5. İlgili Araştırmalar	14
2.5.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	14
2.5.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	16
2.5.3. İlgili Araştırmalara Dayalı Çıkarımlar	17
3. YÖNTEM	19
3.1. Araştırmanın Yöntemi	19
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	19
3.3. Veri Toplama Araçları.....	21
3.3.1. Nicel Veri Toplama Aracı.....	21
3.3.2. Nitel Veri Toplama Aracı	23
3.4. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi	23
4. BULGULAR VE YORUMLAR	25
4.1. Çalışma Gruplarının Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular	25
4.1.1. Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler	25
4.1.2. Öğretim Elemanlarına İlişkin Kişisel Bilgiler	26

4.2. Öğrencilerin Oyun ve Müzik Dersinin İşlevselliğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular	27
4.2.1. Müzikal Donanıma Sahip Olma Boyutu	28
4.2.2. Müzik Öğretiminde Karşılaşılan Sorunları Çözebilme Boyutu	29
4.2.3. Özel Eğitimde Müzik Öğretimi Yapabilme Boyutu	32
4.2.4. Müzikal Yetenek ve İhtiyaçların Fark Edilebilmesi Boyutu	34
4.3. Öğrencilerin Oyun ve Müzik Dersinin İşlevselliğine İlişkin Görüşlerinin Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular	36
4.3.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular	37
4.3.2. Müzik Eğitimi Alma Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	38
4.3.3. Çalgı Çalma Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	39
4.4.4. Nota Bilgisi Değişkenine İlişkin Bulgular	40
4.4. Öğretim Elemanlarının Oyun ve Müzik Dersinin İşlevselliğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular	40
4.4.1. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinin Süresinin Yeterliliğine İlişkin Bulgular	41
4.4.2. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinin Kazanımları İlişkin Bulgular	42
4.4.3. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinin Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Bulgular	43
4.4.4. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi İçeriğinin Meslek Hayatına Uygunluğuna İlişkin Bulgular	44
4.4.5. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular	45
4.4.6. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinde Kullanılan Kaynaklara İlişkin Bulgular	46
4.4.7. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi İşlenmesine Yönelik Öneri Bulgular	47
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	49
5.1. Sonuçlar	49
5.3. Öneriler	50
6. KAYNAKÇA	51
EKLER	58
EK 1 Üniversitelere Gönderilen Araştırma İzin Yazısı	58
EK 2 Oyun ve Müzik Dersi İşlevsellik Anketi	60
EK 3 Öğretim Elemanları İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	63
EK 4 Araştırmanın Etik Onay Belgesi	64
EK 5 Üniversitelerden Gelen İzin Yazıları	65
ÖZGEÇMİŞ	69

KISALTMALAR

MEB Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK Yükseköğretim Kurulu

ÖEHY Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

SPSS Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi – analiz programı)

KMO Kaiser-Meyer-Olkin (Örneklem yeterlilik testi)

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 3.1.	20
Araştırmaya Katılan Öğrenciler ve Bağlı Bulundukları Üniversiteler.....	20
Tablo 3.2.	20
Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanları ve Bağlı Bulundukları Üniversiteler	20
Tablo 3.3.1.	22
Kmo ve Barlett Testi Sonuçları.....	22
Tablo 3.3.2.	22
Faktör Yük Tablosu	22
Tablo 3.3.3.	23
Ankete İlişkin Güvenirlilik Değerleri Tablosu.....	23
Tablo 3.4.	24
Puan Aralıkları ve Dereceleme Tablosu	24
Tablo 4.1.1.1.	25
Öğrencilerin Cinsiyet Bilgileri.....	25
Tablo 4.1.1.2.	25
Öğrencilerin Müzik Eğitimi Alma Durumu	25
Tablo 4.1.1.3.	26
Öğrencilerin Çalgı Çalma Durumu	26
Tablo 4.1.1.4.	26
Öğrencilerin Nota Bilgisine Sahip Olma Durumu.....	26
Tablo 4.1.2.	27
Öğretim Elemanlarına İlişkin Kişisel Bilgiler	27
Tablo 4.2.1.	28
Müzikal Donanım Sahip Olma Boyutu Tablosu	28
Tablo 4.2.2.	30
Müzik Öğretiminde Karşılaşılan Sorunları Çözebilme Tablosu	30
Tablo 4.2.3.	33
Özel Eğitimde Müzik Öğretimi Yapabilme Boyutu Tablosu	33
Tablo 4.2.4.	35
Müzikal Yetenek ve İhtiyaçların Fark Edilebilmesi Boyutu Tablosu.....	35
Tablo 4.3.1.	37
Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuçlar Tablosu	37
Tablo 4.3.2.	38
Müzik Eğitimi Alma Durumu Değişkenine İlişkin Sonuçlar Tablosu.....	38
Tablo 4.3.3.	39
Çalgı Çalma Değişkenine İlişkin Sonuçlar Tablosu	39
Tablo 4.4.4.	40
Nota Bilgisi Değişkenine İlişkin Sonuçlar Tablosu	40
Tablo 4.4.1.1.	41
Oyun ve Müzik Dersinin Süresinin Yeterliliğine İlişkin Bulgular	41
Tablo 4.4.2.	42
Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinin Kazanımları İlişkin Bulgular.....	42
Tablo 4.4.3.1.	43
Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinin Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Bulgular.....	43
Tablo 4.4.4.	44
Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi İçeriğinin Meslek Hayatına Uygunluğuna İlişkin Bulgular	44
Tablo 4.4.5.	45
Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular Tablosu.....	45

Tablo 4.4.6.....	46
Kaynaklara İlişkin Bulgular	46
Tablo 4.4.7.....	47
Önerilere İlişkin Bulgular	47

ÖZEL EĞİTİMDE OYUN VE MÜZİK DERSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZET

Bu araştırmada; üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği bölümü lisans kademesinde bulunan özel eğitimde oyun ve müzik dersinin işlevselliğinin öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada karma araştırma deseni benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de eğitim fakülteleri özel eğitim bölümlerinde öğrenim gören III ve IV. sınıf öğrencileri ile özel eğitimde oyun ve müzik dersini yürüten öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışma grubu, 10 farklı üniversiteden bu dersi alan 306 öğrenci ve 6 farklı üniversiteden bu dersi yürüten öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Araştırmanın veri toplama sürecinde, nicel veriler “Oyun ve Müzik Dersi İşlevsellik Ölçeği”, nitel veriler ise öğretim elemanları için geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın nicel verileri SPSS 26.0 programı kullanılarak analiz edilmiş, nitel verilerin analizinde ise verilerin sistematik biçimde çözümlenebilmesi amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri analizlerinde elde edilen bulgular doğrultusunda; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun müzik eğitimi almamış olduğu, herhangi bir çalgı çalmadığı, nota bilgilerinin olmadığı, müzikal donanımına sahip olma konusunda kararsız oldukları, müzik öğretiminde karşılaştıkları sorunları çözebildikleri, özel eğitimde müzik öğretimi yapabilmeye kendilerini yeterli hissettikleri, müzikal yetenek ve ihtiyaçları fark edebilmeye kendilerini yeterli gördükleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada değişkenler “nota bilgisi, çalgı çalma durumu, müzik eğitimi alma durumu ve cinsiyet” olarak belirlenmiştir. Bu değişkenlerin alt boyutları “1-Müzikal donanımına sahip olma boyutu 2- Müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme boyutu 3- Özel eğitimde müzik öğretimi yapabilmeye boyutu 4- Müzikal yetenek ve ihtiyaçları fark edilebilme boyutu olarak belirlenmiştir. Öğrencilere ilişkin bulgular bu değişkenlere ve alt boyutlarına göre incelendiğinde; nota bilgisi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu; çalgı çalma değişkenine göre sadece 1. boyutta anlamlı fark olduğu; müzik eğitimi alma durumu değişkenine göre 1, 2 ve 4. boyutlarda anlamlı fark olduğu; cinsiyet değişkenine göre ise anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görüşleri analiz edildiğinde ise müzik alanı ile ilgili bir bölümden mezun olmadıkları, ders süresini yeterli bulmadıkları ve kazanımlarının çoğunun gerçekleştirilemediği, dersin öğrenci seviyesine yarı yarıya uygun olduğu ve özel eğitim öğretmenliği meslek hayatına uygun olduğu, derslerde çoğunlukla tartışma, düz anlatım, soru-yanıt ve sunum gibi öğretim yöntem ve tekniklerini tercih ettikleri, derste yabancı kaynaklar, oyun ve müzik adlı kitaplar, internet sitesi, video, derse konuk davet etme gibi kaynaklardan yararlandıkları, dersin alan uzmanı tarafından yürütülmesi gerektiği, derse ilişkin kaynakların çoğaltılması, dersin uygulama ve teori kısımlarının ayrı işlenmesi, dersin lisans programında son yıl verilmesi, dersin kapsamına uygun yaklaşım, yöntem ve teknik kullanılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, Özel eğitim, Oyun ve müzik, Öğretmen

EXAMINING the PLAY and MUSIC COURSE in SPECIAL EDUCATION

ABSTRACT

This study aims to examine the functionality of the “Play and Music” course within the undergraduate program of Special Education Teaching based on the opinions of both students and instructors. A mixed-method research design was adopted for the purposes of data collection and data analysis in this study. The study group consisted of third- and fourth-year students enrolled in special education departments across education faculties in Türkiye, as well as instructors who teach the “Play and Music” course in these departments. A total of 306 students from 10 different universities and instructors from 6 different universities participated in the study. Quantitative data were collected using the Functionality of the Play and Music Course Scale, while qualitative data were obtained through a semi-structured interview form which was prepared for instructors. Quantitative data were analyzed using SPSS 26.0, and qualitative data were analyzed through content analysis. Findings indicate that most students had not received prior formal music education, did not play an instrument, and lacked knowledge of musical notation. Many of the students reported that they are uncertain about their musical competencies. Nevertheless, the majority of the students stated that they felt competent in addressing instructional challenges which are related to music, teaching music in special education contexts, and recognizing the musical skills and needs of their students. In terms of variables, statistically significant differences emerged based on students’ knowledge of musical notation, instrument playing status (in the first dimension only), and prior music education (in the first, second, and fourth dimensions). No significant difference was found based on gender. The instructors, on the other hand, mostly reported that they had not graduated from a music-related department and they considered the course duration insufficient. They stated that the course content partially aligned with students' level and was aligned with the professional competencies which are required in the field of special education. They mostly used direct instruction, question–answer, discussion, and presentation as teaching methods, and benefited from external resources such as foreign-language materials, books on Play and Music, websites, videos, and guest speakers. The instructors recommended that the course should be taught by specialists in the field, that more teaching materials should be made available, that theoretical and practical components should be presented separately, that the course should be placed in the final year of the program, and that appropriate methods, techniques, and approaches should be selected in accordance with the course content.

Keywords: Music education, Special education, Play and music, Teacher

1. GİRİŞ

Özel eğitim, özel gereksinimli bireylerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak topluma kazandırılmalarını, potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarını ve günlük yaşamlarını sürdürebilmelerini amaçlayan bir süreçtir. Bu süreçte özel eğitim öğretmenlerinin rolü büyüktür. Özel eğitim öğretmenlerinin lisans eğitiminde aldıkları dersler, onların mesleki gelişiminde ve öğretmenlik kariyerlerinde belirleyici olmaktadır. Alanyazında, özel eğitim bölümünde bulunan oyun ve müzik dersinin öğrencilerin sosyal ve bilişsel gelişimlerine olumlu katkılar sağladığı görülmektedir (Eren B., 2012; Malkoç ve Ceylan, 2013; Evgin, 2020; Gold, Voracek, ve Wigram, 2004; Reece, 2015).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (ÖEHY) özel eğitimi; “özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleriyle, engellilik durumu ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” olarak tanımlamaktadır. Aynı yönetmelikte özel eğitim gerektiren birey ise “çeşitli nedenlerle bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey” olarak ifade edilmektedir (Cumhurbaşkanlığı, 1997). Heward (1996), özel gereksinimli bireyleri “öğrenme güçlüğü yaşayanlar, zihinsel yetersizliği olanlar, duygu ve davranış bozukluğu bulunanlar, fiziksel veya sağlıkla ilgili yetersizlikleri olanlar, görme yetersizliği yaşayanlar, iletişim bozukluğu bulunanlar, çoklu yetersizliği olanlar ve üstün yetenekliler” olarak sınıflandırmıştır.

Acar (2000), özel gereksinimli bireylerin eğitimindeki temel amacın; bireyin toplum içindeki sorumluluklarını yerine getirebilen, üretken, çevresiyle uyumlu ve temel yaşam becerilerine sahip bir birey olarak yetişmesini sağlamak olduğunu belirtmiştir (s. 2). Turan (2006) ise özel eğitimde müzik etkinliklerinin amacının, özel gereksinimli çocukların müziksel anlamda tam yeterlilik kazanmaları değil, kendilerini ifade etmeleri, psikolojik ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaları ve çevreleriyle ilişkilerini güçlendirmeleri olduğunu vurgulamıştır (s. 26).

Özel eğitimde müzik etkinlikleri, özel gereksinimli çocukların eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Araştırmalar, müziğin eğitim alanı ve aracı olarak kullanımının, özel gereksinimli çocukların dil, motor beceriler, kişisel bakım, öz bakım ve sosyal gelişim

gibi birçok alanda gelişimini desteklediğini göstermektedir (Artan, 2001; Güven ve Tufan, 2010; Kara, 2019; Evgin, 2020).

Türkiye’de özel eğitim öğretmenliği eğitimi üniversitelerin eğitim fakültelerindeki özel eğitim bölümlerinde verilmektedir. Bu lisans programları, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından hazırlanmakta ve düzenlenmektedir. 2018 yılında YÖK, “Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları” kapsamında özel eğitim alanında yaptığı düzenlemeyle, özel yetenekliler, işitme engelliler, görme engelliler ve zihin engelliler eğitimi anabilim dallarını özel eğitim öğretmenliği çatısı altında birleştirmiştir (Bilgin, 2022, s. 2). Ülkemizde bu eğitimi veren 59 üniversitenin 42’si devlet, 17’si vakıf üniversitesidir (YÖK, 2024).

Özel eğitim öğretmenliği lisans müfredatındaki “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersi, oyun ve müzik yoluyla öğretimi hedefleyen kapsamlı bir derstir. Bu dersin kazanımlarında, oyun ve müziğin özel gereksinimli bireylerin eğitiminde kullanımı, uyarlanması, gelişim alanlarını desteklemedeki rolü ve öğretime dâhil edilmesine ilişkin uygulama ve araştırma bulguları yer almaktadır (YÖK, 2018).

Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersi, 2018-2019 yılında lisans programına dâhil edilmiştir. Ancak alanyazında bu dersin işlevselliğine ilişkin kapsamlı bir araştırmaya henüz rastlanmamaktadır. Özel eğitim öğretmen adaylarının müzik etkinliklerini ne ölçüde yetkin gerçekleştirebildiklerinin araştırılması; bu dersi alan öğrencilerin derste öğrendiklerini uygulama aşamasında ders kazanımlarının etkisi ve dersin genel etkililiğinin, programı uygulayan öğretim elemanları ile öğrencilerin görüşleriyle değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Bu bağlamda araştırma, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin işlevselliği, amaçlarına ulaşılma durumu ve içeriğinin ileriye dönük uygulamalarda gerekli altyapıyı sağlayıp sağlamadığı gibi açılardan incelenmesi üzerine şekillenecektir.

1.1. Problem Durumu

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de özel gereksinimli bireylerin sayısında artış görülmektedir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005). 2021–2023 yılları arasında özel eğitim okullarındaki öğrenci sayılarına bakıldığında, birçok öğrenim kademesinde belirgin bir artış olduğu dikkat çekmektedir (MEB, Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2021–2022, 2022). Bu bağlamda, Özel Eğitim Öğretmenliği lisans programının yapısı

incelendiğinde, öğretmen adaylarının çok yönlü biçimde yetiştirilmesinin hedeflendiği görülmektedir. Öğrenciler; Türkçe, fen bilgisi, matematik, sosyal bilgiler, beden eğitimi ve spor gibi farklı alanlarda dersler almaktadır. Bu dersler arasında yer alan ve bu araştırmanın konusunu oluşturan “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik”, özel gereksinimli bireylerin gelişimini desteklemeyi amaçlayan kapsamlı bir derstir.

Özel eğitimde müzik hem araç hem de amaç olarak kullanılan ve eğitim sürecine çok yönlü katkılar sağlayan bir bileşen olarak değerlendirilmektedir. Pellitteri (2000), özel gereksinimli çocuklar için müziğin önemini konuşma ve dil, fiziksel ve kinestetik, eğitsel, psikolojik, sosyal ve estetik olmak üzere altı başlıkta ele almıştır. Buna göre, müzik; dil gelişimini desteklemekte, kaba ve ince motor becerileri geliştirmekte, bilişsel süreçleri ve güdülenmeyi artırmakta, dürtü kontrolüne katkı sağlamakta, sosyalleşmeyi ve kişiler arası uyumu güçlendirmekte ve estetik algının gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Müziğin özel eğitimde araç, amaç ve yöntem olarak işlev gördüğü; Türkiye'de yapılan araştırmalarda da vurgulanmaktadır (Değirmenci, 1993; Sungurtekin, 2001; Eren, 2014; Reitman, 2005; Öner, 2006). İlgili çalışmalar, müzik eğitiminin ve müzik temelli terapötik uygulamaların, özel gereksinimli bireylerin gelişiminde çok boyutlu olumlu etkiler yarattığını göstermektedir (Eren, 2012; Pellitteri, 2000; Joseph, 1990; Gold, Voracek, ve Wigram, 2008; Reece, 2015; Walmsley, Crichton, ve Droog, 1981).

Özel Eğitim Öğretmenliği lisans programında müzikle ilgili yalnızca altıncı dönemde yer alan “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersi bulunmaktadır. Haftada iki saat olarak yürütülen ve iki kredilik bu dersin toplamda 20 kazanımı bulunmakta; bunların 11'i oyuna, 9'u ise müziğe yöneliktir (YÖK, 2018).

Alanyazın incelendiğinde, bu derse odaklanan doğrudan ve kapsamlı bir araştırmanın henüz gerçekleştirilmediği, bazı çalışmalarda ise yalnızca genel bilgilere yer verildiği görülmektedir. Bu durum, özel eğitim öğretmeni adaylarının müzik alanındaki yeterliklerinin ne düzeyde olduğuna yönelik veri eksikliğine işaret etmektedir. Bu nedenle, “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersinin amaçlarına ve kazanımlarına ne ölçüde ulaşıldığını değerlendiren bir araştırmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Bu araştırmada, söz konusu dersi alan öğrencilerin ve bu dersi yürüten öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda dersin işlevselliği ele alınmış, amaçlara ulaşıp ulaşılmadığına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmanın hem araştırmacılar

hem de özel eğitim öğretmeni adaylarına “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersine yönelik nitelikli bir bakış açısı kazandırması beklenmektedir.

Bu doğrultuda araştırmada, “Özel Eğitim Lisans Programında Bulunan ‘Özel Eğitimde Oyun ve Müzik’ Dersinin İşlevselliğine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri Nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmanın alt problemleri ise aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır:

- Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin işlevselliğine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
- Öğrenci görüşlerine göre, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin işlevselliğinde cinsiyet, müzik eğitimi alma durumu, çalgı çalma durumu ve nota bilgisine sahip olma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin işlevselliğine ilişkin öğretim elemanı görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Özel Eğitim Öğretmenliği lisans programında yer alan “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersinin işlevselliğini, bu dersi alan öğrencilerin ve dersi yürüten öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Bu kapsamda dersin amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyi ile uygulama sürecine ilişkin deneyimlerin sistematik biçimde incelenmesi hedeflenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Özel eğitim alanında müzik, öğrencilerin bilişsel, dilsel, motor ve sosyal gelişimini destekleyen güçlü bir araç olarak gösterilmiştir (Ertekin, 2015; Pellitteri, 2000). Ancak özellikle Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin işlevselliğine yönelik, öğrenci ve öğretmen odaklı sistematik araştırmalara rastlanmamıştır. Öner (2006) ve Eren (2014) tarafından yapılan alanyazın incelemeleri bulunmakla birlikte, bu kaynaklarda söz konusu derse özgü kapsamlı analizler yer almamaktadır. Bu çalışma, belirtilen boşluğu doldurabilecek özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Araştırma, aşağıdaki açılardan önem taşımaktadır:

- Dersin uygulamaya dönük değerlendirilmesiyle, öğretim programlarının geliştirilmesine yönelik öneriler geliştirilecek olup ders içeriği ve uygulamalar için yol gösterici veriler elde edilecektir.
- Özel eğitim öğretmeni adaylarının müzik temelli pedagojik yeterliklerinin değerlendirilmesi, nitelikli öğretmen yetiştirme sürecine katkı sağlayacaktır.
- Bu ders üzerine yapılmış sınırlı sayıdaki çalışmanın ötesine geçilerek öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri aracılığıyla alana özgün ve sistematik veriler kazandırılacaktır.

Bu yönleriyle araştırma hem akademik hem de uygulamalı bağlamda anlamlı bir boşluğu doldurmakta; özel eğitimde müzik temelli ders içeriğine ilişkin bilgi altyapısını güçlendirmektedir.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlar temel alınmıştır:

- Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının ve Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersini almış öğrencilerin, veri toplama araçlarında yer alan ifadelere samimi ve doğru biçimde yanıt verdikleri varsayılmaktadır.
- Veri toplama sürecinde kullanılan ölçme araçlarının, araştırmanın amaçlarını karşılayacak nitelikte geçerli ve yeterli veri sağladığı kabul edilmektedir.
- Araştırmaya katılan bireylerin sahip olduğu özelliklerin, ilgili evreni temsil etme yeterliliğinde olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Özel eğitim bölümü bulunan ve bu bölümden mezun veren, araştırma izinleri doğrultusunda araştırmaya katılmayı kabul eden Eğitim Fakülteleri ile,
- Araştırma izni alınan eğitim fakültelerinin Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersini yürüten 6 öğretim elemanı ve geliştirilen anketi yanıtlayan 306 öğrenci ile,
- Araştırmanın içeriği, araştırmacı ve tezin yapıldığı alan dikkate alınarak, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersi bağlamında müzik eğitimi alanı ile sınırlıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kavramsal temellerini oluşturan temel kavramlar ve alanla ilgili yapısal bilgiler sunulmaktadır. Çalışmanın kapsamı doğrultusunda; özel eğitim, özel eğitimin amaçları ve temel ilkeleri, Türkiye’de özel eğitim kurumlarının yapısı, özel eğitim öğretmenliği programları, özel eğitimde müzik ve oyun kavramları ele alınmıştır.

2.1. Özel Eğitim

Ataman (2005, s. 19), özel eğitimi; genelden farklı ve özel ihtiyaçları olan çocuklara sunulan, üstün performansa sahip bireylerin yetenekleri doğrultusunda yeterliliklerini en üst düzeye çıkarmayı; yetersizliği olan bireylerin ise bu durumu engel olmaktan çıkarak toplumla kaynaşabilen, bağımsız ve üretken bireyler hâline gelmelerini destekleyen bir eğitim süreci olarak tanımlamaktadır. Eripek (2002, s. 8) ise özel eğitimi, “özel gereksinimi olan bireylerin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen, bireysel olarak planlanan, sistematik biçimde uygulanan ve dikkatle değerlendirilen öğretim hizmetlerinin bütünü” olarak tanımlar.

Özel eğitim ile ilgili farklı yaklaşımlar da bulunmaktadır. Kazmi ve Ali (2021, s. 1–2), özel eğitimi “zihinsel, fiziksel, dezavantajlı ya da yetenekli çocuklar gibi istisnai bireylerin tüm eğitim gereksinimlerini karşılamayı amaçlayan bir eğitim türü” olarak tanımlar. Toydemir (2019, s. 8), özel gereksinimi olan bireylerin akranlarıyla benzer şekilde bireysel ve toplumsal yaşamlarını en üst düzeyde bağımsız olarak sürdürebilmeleri için gerekli koşulların sağlandığı bir eğitim süreci olarak özel eğitimi tanımlar. Ayrıca, Toydemir’e göre, ulusal ve uluslararası hukuk ilkeleri doğrultusunda eğitim her çocuğun temel hakkıdır ve devlet, bu haktan tüm çocukların yararlanabilmesi için gerekli düzenlemeleri sağlamakla yükümlüdür.

Özdemir (2021, s. 1), her bireyin farklı özellikler taşıdığını vurgularken; Ataman (2009, s. 19), özel eğitimi, özel gereksinimli bireylerin yeterliliklerini geliştirmeyi, onları topluma kaynaştırmayı ve bağımsız, üretken bireyler hâline getirmeyi amaçlayan bir eğitim süreci olarak tanımlar.

Bu tanımların ortak noktalarından yola çıkıldığında, özel eğitim; özel gereksinimi olan bireylere sunulan, bu alanda yetişmiş uzman personel aracılığıyla yürütülen, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlanmış içerik, yöntem, ortam ve araçlarla

sürdürülen bir eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Çitil, Karakoç, ve Küçüközyiğit, 2018, s. 816).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (ÖEHY, 2018), özel eğitim; “bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş programlar ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” biçiminde tanımlanmaktadır. Aynı yönetmeliğin altıncı maddesinde özel eğitimin amacı, özel gereksinimli bireylerin yeterlilik, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda en üst düzeye ulaşmalarını; üst öğrenime, meslek yaşamına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını sağlamak olarak belirtilmektedir.

Özel eğitime ilişkin temel ilkeler ÖEHY (2018) ve 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de açık biçimde ifade edilmiştir. Buna göre; bireysel farklılıkların, gelişim özelliklerinin ve özel gereksinimlerin dikkate alınması; eğitime erken yaşta başlanması; bireylerin toplumsal yaşamdan soyutlanmaması; diğer bireylerle birlikte eğitim almalarının sağlanması; eğitim sürecinde kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması; aile katılımının desteklenmesi ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine başvurulması ilkeler arasında yer almaktadır.

Bu ilkeler doğrultusunda; özel eğitim gereksinimi olan bireylerin toplumsal yaşamdan ayrıştırmaksızın, erken yaştan itibaren aileleriyle birlikte eğitime dâhil oldukları; bireysel farklılıklarına göre yapılandırılmış programlarla yaşam boyu öğrenme sürecine katıldıkları ve toplumun ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirildikleri açıkça ortaya konmaktadır.

2.2. Türkiye’de Özel Eğitim Öğretmeni Yetiştirme

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik ilk uygulamaların 4. yüzyılda Anadolu’da, Kayseri ilinde başladığı söylenebilir. Aziz Basili, 329–379 yılları arasında yaşamış ve Kapadokya bölgesinin üç büyük azizinden biri olarak bilinmektedir (Genç, 2011, s. 264). Aziz Basili, Kapadokya’daki görme engelliler için Caesarea Century’de bir hastane kurmuş ve onlara rehberlik edecek personel görevlendirmiştir (Wagg, 1932). İşitme engellilere yönelik açılan ilk özel eğitim kurumu olan Dilsizler Mektebi, II. Abdülhamid döneminde, Maarif Nazırı Münif Paşa’nın öncülüğünde, Avusturya uyruklu Ferdinand Grati tarafından kurulmuştur. Okul, ilk olarak İstanbul’daki Ticaret Mektebi içinde açılmış, ardından birkaç kez taşınmak zorunda kalmıştır. Kurumun

ilerleyen yıllarında görme engelli öğrenciler için ayrı bir sınıf oluşturulmuş; bu öğrencilere müzik, çalgı ve kabartma alfabesi dersleri verilmiş, işitme engellilere ise işaret dili öğretilmiştir (Günay ve Görür, 2013, s. 55–68). Dilsizler Mektebi, 1926 yılında kapatılmış ve öğrenciler İzmir’deki Sağır-Dilsiz ve Körler Okuluna nakledilmiştir. Bu kurum, uzun yıllar Türkiye Cumhuriyeti’nin tek özel eğitim okulu olmuştur. İzmir’deki okulun açılış tarihi ve kurucularına dair bilgiler ise tartışmalıdır (Çitil, 2009, s. 29).

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki yasal düzenlemelerde özel eğitime doğrudan yer verilmediği görülmektedir. 1924 Anayasası’nda özel gereksinimli bireylerin eğitimiyle ilgili açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak 1940’ların sonlarına doğru özel eğitime ilişkin ilk yasal düzenlemeler yapılmış; 07.07.1948 tarihli ve 5245 sayılı “İdil Biret ve Suna Kan’ın Yabancı Memleketlerde Müzik Tahsiline Gönderilmesine Dair Kanun” ile özel eğitim gereksinimi olan bireylerden “üstün yeteneklilere” yönelik önemli bir adım atılmıştır.

Özel eğitim personeli yetiştirme amacıyla atılan ilk sistematik adım, 1952 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde kurulan Özel Eğitim Şubesi olmuştur. Personel eksikliğini gidermek üzere 1954–1962 yılları arasında çeşitli hizmet içi eğitimler düzenlenmiştir. 1962 yılında, özel eğitim bölümünden mezun olan 19 öğrenci, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki üniversitelerde doktora ve yüksek lisans programlarına gönderilmiştir (T.C. Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 1999).

1952–53 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü’nde açılan iki yıllık Özel Eğitim Bölümü ile özel eğitim okullarına öğretmen yetiştirme süreci kurumsallaşmaya başlamıştır. Ancak bu bölüm, 1955 yılında kapatılmıştır. O dönemdeki öğrencileri, en az iki yıl başarılı bir şekilde ilkokul öğretmenliği yapmış öğretmen okulu mezunları oluşturmuştur. Açılan özel eğitim okullarının öğretmen ihtiyacı, başarılı ve istekli ilkokul öğretmenlerine verilen hizmet içi eğitimlerle karşılanmaya çalışılmış; daha sonraki yıllarda ise bu ihtiyaç, eğitim fakülteleri bünyesinde açılan Özel Eğitim Öğretmenliği bölümlerince karşılanmıştır (Kıvrak, 2003).

Günümüzde Türkiye’de üniversite düzeyinde 4 yıllık eğitim veren ve eğitim fakültelerine bağlı olan 59 özel eğitim öğretmenliği bölümü bulunmaktadır. Bu araştırma kapsamında devlet üniversitesi olan ve 3’ü İstanbul, 3’ü Ankara, 3’ü İzmir’de yer alanlar da dâhil olmak üzere toplam 42 fakülteye yer verilmiştir.

Öğretmen adaylarının Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK, 2018) yayınladığı Özel Eğitim Öğretmenliği lisans programından mezun olabilmeleri için; 20 kredi meslek

bilgisi seçmeli dersi, 60 kredi alan eğitimi seçmeli dersi ve 8 kredi genel kültür dersini tamamlamaları gerekmektedir. Engellilik alanına özgü dersler, “zihin yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu, öğrenme güçlüğü, özel yetenek, işitme yetersizliği ve görme yetersizliği” olmak üzere 6 grupta toplanmakta ve öğrenciler bu gruplardan en az bir ders almakla yükümlü tutulmaktadır. Uzmanlaşmak istedikleri alanla ilgili bir ek ders daha almaları da zorunludur.

Günümüzde öğretmen yetiştirme sürecinde yer alan derslerden biri de Özel Eğitimde Oyun ve Müzik’tir. Bu ders, VI. yarıyıl da haftada 2 saat yürütölmektedir ve kazanımları YÖK (2018) tarafından belirlenmiştir. Kazanımların 11’i oyuna, 9’u ise müziğe yöneliktir. Bir lisans düzeyi eğitim öğretim döneminin en az on dört hafta şeklinde olduğu bilinmektedir. Yukarıdaki kazanımlar incelendiğinde ve eğitimin süresi göz önünde bulundurulduğunda toplam kazanıma oranla her hafta en az 1,44 kazanımın işlenmesi gerektiğı görölmektedir ki bu imkânsızdır.

Bir başka deyişle, ilgili dersin yalnızca bir dönemlik olması ve haftada sadece 2 saat görölmesi, ders sorumlularının bu alanlarda uzman olmamaları nedeniyle, öğretmen adaylarında kalıcı öğrenme sağlanması ve dersin kazanımlarının bilişsel ve devinışsel düzeyde davranışa dönüştürölmesi olası görünmemektedir. Ayrıca, kazanımların sayıca fazla ve içerik bakımından dağınık olmasının, konuların yüzeysel ele alınmasına neden olabileceğı, bu durumun da dersin işlevselliğini zayıflatabileceğı düşünölmektedir.

Bu durumların uygulamaya getireceğı olumsuz etkiler arasında özellikle yeni mezun öğretmenlerin mesleki yeterliklerinde yaşayabilecekleri olası sorunlar; oyun ve müzik temelli etkinlikleri sınıf içi uygulamalara uyarlamakta güçlük çekmeleri, etkinlik planlamada yetersiz kalmaları ve bu nedenle öğretim sürecini zenginleştirmekte zorlanmaları yönünde olabilir. Bu da hem öğretim sürecinin niteliğini düşürecek hem de özel gereksinimli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun yöntemlerle desteklenmelerini zorlaştıracaktır. Öğrenciler açısından bakıldığında ise, gelişim alanlarının desteklenmesi için müzik ve oyun gibi çok yönlü araçların etkisinden yeterince yararlanamamış olabileceklerdir; dolayısıyla öğrenme güdüleri azalabilecek, sosyal etkileşimleri sınırlı kalabilecek ve eğitim süreçlerinden beklenen kazanımları tam olarak gerçekleştiremeyebileceklerdir.

2.3. Özel Eğitimde Oyun

Oyun, çocuğun farkındalık düzeyini artıran ve gelişim alanlarını destekleyen temel bir deneyim alanıdır. Sormaz'a (2012) göre oyun; çocuğa deneme-yanılma yoluyla öğrenme, çaba gösterme, keşfetme, ilişki kurma, problem çözme, araştırma yapma ve kontrol sağlama gibi beceriler kazandırmaktadır. Araştırma, keşfetme, öğrenme, bilgileri ilişkilendirme ve kontrol etme gibi süreçlerle bütünleşen bu etkinlik, aynı zamanda bir deneyimleme süreci olarak tanımlanabilir (s. 4).

Oyunun, çocuğun hem kişilik gelişiminde hem de eğitsel sürecinde önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir. Özer, Gürkan ve Ramazanoğlu'na (2006) göre oyun; çocukların duygu dünyalarını tanımlarına, olumlu yönde gelişim göstermelerine ve kendilerini ifade etmelerine katkı sağlar (s. 55). Celep (2020) ve Yıldırım (2021), oyunun çocukların bedensel, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişiminde belirleyici bir rol oynadığını vurgulamaktadır.

Pehlivan (2014), oyun yoluyla kazanılan davranışların, çocuğun kendini ifade etme becerilerini güçlendirdiğini ve toplumsal sorunlarla baş etmesine katkı sağladığını belirtmektedir. Oyun, çocukların öz benliklerini ortaya koymalarına, duygu ve düşüncelerini aktarmalarına ve problem çözme yetkinliklerini geliştirmelerine zemin hazırlar (s. 10).

Sevinç (2004), oyun alanlarında gerçekleştirilen etkinliklerin çocukların yaratıcılık ve bağımsızlık duygularını desteklediğini; koşma, zıplama, fırlatma gibi motor becerilerin gelişmesine, uzlaşma ve problem çözme yetilerinin artmasına, saldırganlık duygularının olumlu biçimde yönlendirilmesine ve enerji boşaltımına katkı sağladığını ifade etmektedir. Ayrıca bu alanların beden farkındalığı, yön ve mesafe algısı, benlik gelişimi gibi işlevsel kazanımlar sunduğu ve çocuğun ruhsal ve fiziksel gelişimine hizmet ettiği belirtilmektedir.

Oyun, özel gereksinimli bireyler açısından da gelişimsel açıdan büyük önem taşımaktadır. Ramazan'a (2015) göre bu bireyler oyun aracılığıyla çevrelerini tanır, yeni bilgiler edinir, önceki bilgilerini yeniden yapılandırır ve bu bilgilerin işlevselliğini yaşantılarıyla test eder (s. 114). Eğitsel oyunlar; özel gereksinimli bireylerin paylaşma, dikkat toplama, sorumluluk alma, kendine güven geliştirme, engellerle mücadele etme, endişe azaltma ve sosyalleşme gibi becerilerini destekler. Aynı zamanda fiziksel

gelişimlerini güçlendirir, birikmiş enerjilerini boşaltmalarına imkân tanır, öz bakım becerilerini geliştirir ve bireysel yetenek ile ilgi alanlarını keşfetmelerine olanak sunar.

Bu bağlamda, özel eğitim öğretmenliği lisans programında yer alan “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersinde, oyun kavramının eğitsel boyutlarının öğretmen adaylarına kazandırılması; alana özgü pedagojik donanım edinilmesi açısından önemlidir.

2.4. Özel Eğitimde Müzik

Müzik öğretimi, bireyin kendi yaşantılarından hareketle müziksel davranışlar edinmesini hedefleyen bir öğrenme sürecidir (Çevik, 2007, s. 96). Bu süreç yalnızca bilişsel kazanımlar sağlamaz; aynı zamanda bireyin yaratıcı, üretken ve bilinçli bir kimlik geliştirmesine de katkı sunar. Müzik, bireyin çevresiyle sürekli bir etkileşim içinde olmasına olanak tanırken; eğlence, oyun, dinlenme ve duygusal doyum gibi çok yönlü deneyimler de sunar.

Araştırmalar, müziğe verilen tepkilerin gelişim düzeyi, yaş, cinsiyet ve kültürel geçmiş gibi birçok değişkenin ötesine geçebildiğini göstermektedir (Artan, 2015, s. 389). Bu nedenle müzik, yalnızca normal gelişim gösteren bireyler için değil, özel gereksinimli bireyler açısından da yaşamın her döneminde önemli ve işlevsel bir gereksinim olarak değerlendirilmektedir (Varış ve Hekim, 2017, s. 29).

Müziğin, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde önemli bir araç olarak kullanıldığı uzun süredir bilinmektedir. MEB (2002) tarafından hazırlanan Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı’nda da müzik, yetersizliği olan bireylerin tüm gelişim alanlarını destekleyen ve iletişim kurmada etkili biçimde kullanılabilecek bir disiplin olarak tanımlanmıştır.

Pratt (1991), müziğin özel gereksinimli bireyler açısından önemli olmasının temelinde başarı hissi kazandırma özelliği olduğunu belirtmektedir. Elde edilen bu başarı; özgüveni artırmakta, güdülenmeyi desteklemekte ve bireylerin diğer alanlardaki gelişimlerine de olumlu katkı sağlamaktadır.

Güven ve Tufan’a (2010, s. 570) göre, müzik dersi; özel gereksinimli bireylerin “engelli” kimliğinin ötesine geçerek “müzisyen” gibi olumlu kimlikler geliştirebildikleri, başarı deneyimi yaşadıkları, grup içinde aidiyet duygusu kazandıkları ve ortak ürünler ortaya koyabildikleri bir alandır. Bu doğrultuda, çeşitli

araştırmalar müziğin; dil gelişimi, motor beceriler, kişisel bakım, öz bakım ve sosyal gelişim gibi birçok alanda destekleyici bir rol oynadığını göstermektedir (Artan, 2001; Eren, Deniz ve Düzkantar, 2013; Malkoç ve Ceylan, 2013; Evgin, 2020; Kara, 2019).

Müzik etkinlikleri sırasında, özel gereksinimli bireylerde dikkat süresi, göz teması, konuşulanları takip etme, sözel taklit becerisi, hafıza, ince motor beceriler ve işitsel ayırt etme becerilerinde anlamlı gelişmeler gözlenebilmektedir (Güven ve Tufan, 2010, s. 559). Yurteri ve Akdemir'in (2019) çalışmasında da müziğin otizm spektrum bozukluğu olan çocukların yaşam kalitesini artırdığı ve belirtileri hafiflettiği ortaya konmuştur.

Bununla birlikte, müzik etkinlikleri yürütülürken özel gereksinimli bireylerin karşılaşabileceği bazı zorluklar da bulunmaktadır. Artan'a (2001, s. 45–46) göre; göz teması kurmakta, yönergeleri takip etmekte, görevleri bağımsız tamamlamakta ve grup çalışmalarına aktif katılımda çeşitli güçlükler yaşanabilir. Bu bireylerde ayrıca dil gelişimine bağlı olarak sınırlı kelime kullanımı, etkinlikte yer almama, oturamama, dikkat dağınıklığı, davranışsal problemler gibi durumlar da gözlemlenebilir. Sakarkaya, Eğilmez ve Engür (2019) bu tür güçlüklerin müzik eğitimi aracılığıyla azaltılabildiğini göstermiştir.

MEB (2014, s. 5) tarafından yayımlanan “Özel Eğitimde Müzik Eğitimi” kitapçığında, müziğin özel gereksinimli çocukların güdülenmesini artırdığı, yaratıcı-duygusal ifadeyi desteklediği, stresi azalttığı, benlik saygısını geliştirdiği, kalıcı öğrenme sağladığı ve dikkat süresini uzattığı belirtilmiştir.

Şahin ve Işıtan (2010), özel gereksinimli bireylerde müziğin eğitsel değerini şu başlıklarla özetlemektedir:

- Dikkat toplamayı kolaylaştırır; taklit becerilerini destekler.
- Dil gelişimi ve kelime dağarcığının artışına katkı sağlar.
- Sosyal-duygusal gereksinimlerin karşılanmasında etkili olur.
- Motor becerilerin gelişimini destekler.
- Müzikal hafızayı ve çalgılara olan ilgiyi artırır.
- Bilişsel gelişimle doğrudan ilişkilidir; dikkat, hatırlama ve ritmik takip becerilerini geliştirir.

Aynı araştırmacılara göre, özel gereksinimli bireyler için etkili bir müzik eğitimi sürecinde; eğlenceli öğrenme ortamları sağlanmalı, gelişim düzeyine uygun etkinlikler planlanmalı, basitten karmaşığa ilerlenmeli, gereksiz uyaranlar azaltılmalı ve ipuçları dikkatle yapılandırılmalıdır. Ayrıca bireysel çalışma olanakları sunulmalı, tekrar esas alınmalı ve başarılar kayıt altına alınarak öz değerlendirme becerileri desteklenmelidir.

Son olarak, müziğin özel gereksinimli bireylerin eğitim sürecindeki yeri ve işlevi üzerine yapılan çok sayıda çalışma; müziğin bilişsel, devinışsel, sosyal ve duygusal gelişim üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymuştur (Akpınar, 2012; Baydağ, 2013; Güven, 2011; Önal, 2010; Jacobsen ve Langan, 2009; Kim, Wigram ve Gold, 2008; Maloy ve Peterson, 2014; Öner, 2006; Yılma ve Uçan, 2014; Yılmaz, Topaloğlu ve Akyüzlüer, 2014; Ceylan, 2012).

Bu bağlamda, özel eğitim öğretmenliği lisans programında yer alan “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersi kapsamında müziğin çok boyutlu etkilerinin öğretmen adaylarına kazandırılması, onların hem bireyselleştirilmiş öğretim teknikleri geliştirebilmesi hem de öğrencilerle daha etkili iletişim kurabilmesi açısından son derece önemlidir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersi ile ilişkili olarak yurt içinde ve yurt dışında yapılmış bilimsel çalışmalar ele alınmıştır. Sunulan çalışmalar, öğretmen görüşleri, uygulama örnekleri, yeterlik durumları, müzikle terapinin etkileri ve eğitim ortamlarındaki uygulama sorunları gibi farklı bakış açılarından konuyu incelemektedir. Böylece, bu derse yönelik eğitim politikaları, öğretmen yeterlikleri ve uygulamadaki eksikliklerin saptanmasına yönelik çok yönlü bir bakış açısı sunulmakta, bu alanların incelenmesine katkı sağlanmakta ve değerlendirmelere olanak tanınmaktadır.

2.5.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Türkiye’de özel eğitim bağlamında müzik ve oyun etkinliklerinin yerini inceleyen çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar, öğretmen yeterliklerinden mesleki doyuma; öğretim programlarından sınıf içi uygulama sorunlarına kadar geniş bir yelpazede veriler sunmaktadır.

Erdem ve Özçelik (2023) tarafından yürütülen çalışmada, özel eğitim bölümlerinde görev yapan öğretmen elemanlarının görüşlerine başvurulmuş ve Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin özellikle çocukların sosyalleşmesi, dil gelişimi ve öğrenme motivasyonuna olumlu katkılar sunduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar, oyun öğretiminde sorun yaşanmadığını; ancak müzik öğretimiyle ilgili hedeflere ulaşmada güçlük çekildiğini belirtmişlerdir.

Akıncı'nın (2017) araştırması, müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylerle yürüttükleri müzik uygulamalarına ilişkin öz-yeterlik algılarını ortaya koymaktadır. Bu algıların, öğretmenlerin eğitim geçmişi, hizmet içi eğitim deneyimi ve çalıştıkları okul ortamıyla anlamlı biçimde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kara'nın (2019) çalışması da benzer biçimde, öğretmenlerin müzik eğitimi entegrasyonuna olumlu baktığını; ancak yeterlik düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir.

Varış ve Hekim (2017), özel gereksinimli bireylerin müzik eğitiminde karşılaştıkları yapısal ve yönetsel engellere dikkat çekmiştir. Bu bireylerin müzik eğitimine erişimde güçlük yaşadıkları ve destekleyici politika eksikliği olduğu vurgulanmaktadır.

Özyürek (2008), özel eğitim öğretmeni yetiştirmede yeterlik temelli yaklaşımların önemine değinmiş; ancak bu yaklaşımın yükseköğretim kurumlarının genel hedefleriyle her zaman örtüşmediğini belirtmiştir. Öğretmen yetiştirme sürecinde yaşanan kurumsal uyumsuzluklara işaret etmesi bakımından bu çalışma dikkat çekicidir.

Sarıçiftçi (2019) çalışmasında, özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki doyum ve tükenmişlik düzeyleri incelenmiş; kıdem değişkeni ile tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Özdemir (2021) ise fiziksel yetersizliklerin ve kaynak eksikliklerinin müzik derslerini sekteye uğrattığını ortaya koymuştur.

Kurt (2006) ile Öner (2006), zihinsel engelli ve öğrenme güçlüğü yaşayan bireylerin müzik etkinliklerine yönelik tepkilerini deneysel olarak incelemiş; bu bireylerin müziğe yüksek düzeyde duyarlılık gösterdiğini ve katılım sergilediğini ortaya koymuştur. Önal (2010), otizmlili bireyler için bireyselleştirilmiş müzik eğitiminin gerekliliğini vurgulamıştır.

Turan (2006), öğretmenlerin müzik derslerinden yeterince yararlanamamalarını, materyal ve program yetersizliğine bağlamaktadır. Dedeoğlu (2018) ise özel eğitimde müzik alanındaki çalışmaları sistematik biçimde inceleyerek, alanyazındaki eğilimleri belirlemeye çalışmıştır.

Düzbastılar ve Eyüpoğlu (2019) ile Çelik, Sarı ve Doğru (2015), müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlarını ve hizmet öncesi eğitimlerinin uygulama üzerindeki etkisini irdelemiş; öğretmenlerin genelde olumlu tutuma sahip olmakla birlikte bilgi ve donanım yönünden eksiklikler yaşadığını belirtmiştir.

2.5.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Yurt dışında gerçekleştirilen araştırmalar, özel gereksinimli bireylerin müzik eğitimi süreçlerine katılımı, müzikle terapinin etkileri, öğretmen yeterlikleri ve eğitim ortamlarının yapısal özellikleri gibi farklı boyutları ele almaktadır. Bu çalışmaların çoğu, müziğin sosyal, duygusal ve bilişsel gelişime olan katkılarını ve öğretmenlerin bu sürece yönelik hazırlık düzeylerini incelemeye odaklanmıştır.

Kim, Wigram ve Gold (2008) tarafından yürütülen araştırma, doğaçlama müzikle terapinin otizmlili çocukların ortak dikkat davranışlarını ve sözel olmayan sosyal iletişim becerilerini oyun seanslarına kıyasla daha fazla desteklediğini göstermektedir. Benzer biçimde, Gold, Voracek ve Wigram (2004) ile Stephenson (2006), müzikle terapinin psikopatoloji ya da ağır engelli bireylerde etkili olabileceğini; ancak bu etkinin bireyselleştirilmiş ve eğitimcilerle iş birliğine dayalı uygulamalarla mümkün olduğunu vurgulamıştır.

Hourigan'ın (2007) saha çalışmasına dayanan araştırması, öğretmen adaylarının özel gereksinimli bireylerle müzik öğretme deneyimlerinin onların öz yeterlik algılarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Salvador (2000) ve Wilson ve McCrary (1996) gibi çalışmalar ise öğretmen yetiştirme programlarının özel eğitim bağlamındaki yetersizliklerine işaret etmiştir.

Breeman ve arkadaşları (2015) ile Singh (2023) tarafından yapılan araştırmalarda, öğretmen-öğrenci ilişkilerinin sosyal, duygusal ve davranışsal uyum üzerindeki belirleyiciliği ön plana çıkarken; Lessen ve Frankiewicz (1992) ile Hendricks (2011),

etkili öğretmenlik uygulamaları ve bu uygulamaların ardındaki kişisel özellikler ve yeterlik alanlarına odaklanmıştır.

Sideridis ve Chandler (1995), genel müzik öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik tutumlarını incelemiş; olumlu niyetlere rağmen bilgi eksikliği nedeniyle uygulamada sorun yaşandığını belirtmiştir. Darrow (2003) da öğretmenlerin sınıf içi planlamalarda dikkat etmesi gereken noktaları ve ölçme-değerlendirme stratejilerini öne çıkarmıştır.

Gfeller (1983), Walmsley ve arkadaşları (1981), Reece (2015) ve Archontopoulou ve Vaiouli (2020) tarafından yapılan çalışmalar, müziğin bilişsel gelişimi desteklemesi, baş kontrolünü güçlendirmesi ve sosyal becerileri artırması gibi yönleriyle özel gereksinimli bireyler için önemli bir araç olduğunu ortaya koymuştur.

Maloy ve Peterson (2014), dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan bireylerde müzikle yapılan müdahalelerin etkililiğini meta-analiz yöntemiyle göstermiştir. Fong ve Jelas (2010), grup müzik eğitiminin sözel ve sözel olmayan iletişimi artırdığını; Gerrity, Hourigan ve Horton (2013) ise tekrar, öğrenci seçimi ve yanıt süresine odaklanan öğretim stratejilerinin müzik öğrenimini kolaylaştırdığını belirtmiştir.

Simpson ve Keen (2011), doğaçlama müzik ve bestelenmiş şarkıların baskın olarak kullanıldığını tespit etmiş; Duffy ve Fuller (2001) ise müzikle terapinin orta düzey zihinsel engelli çocukların sosyal becerilerinde anlamlı gelişmeler sağladığını göstermiştir.

2.5.3. İlgili Araştırmalara Dayalı Çıkarımlar

Alanyazında Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersine yönelik çalışmalar, genel olarak öğretmen yeterlikleri, eğitim ortamlarının durumu, özel gereksinimli bireylerin müzik etkinliklerine katılımı ve müzikle terapinin etkililiği gibi başlıklar etrafında toplanmaktadır. Yurt içindeki araştırmaların büyük bölümü, öğretmen ve öğretmen adaylarının tutumları, uygulamada karşılaşılan zorluklar ve hizmet öncesi eğitimdeki yetersizliklere odaklanmaktadır. Yurt dışı araştırmalarda ise özellikle müzikle terapinin bireysel gelişim üzerindeki etkileri, özel eğitimde görev yapan öğretmenlerin yeterlikleri ve yapılandırılmış öğretim uygulamaları ön plana çıkmaktadır.

Yurt içi çalışmaların genellikle betimsel ya da nitel desenlerle yürütüldüğü, uygulamaya dayalı verilerin sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, oyun ve müzik

temelli ğretim uygulamalarının gerçek sınıf ortamlarında gözlenmesine ve değerlendirilmesine yönelik önemli bir ihtiyaç ortaya koymaktadır. Yurt dışı çalışmalarda ise, özellikle otizmli ve ağır yetersizliği olan bireylerle yapılan uzun süreli müdahale temelli araştırmalar dikkat çekmekte, bu araştırmalar müzikle terapinin sosyal etkileşim, iletişim ve dikkat gibi alanlarda olumlu katkılarını ortaya koymaktadır.

Her iki gruptaki çalışmaların ortak noktası, müziğin özel eğitim bağlamında sundukları katkıya rağmen uygulama sürecinde çeşitli sınırlılıkların bulunduğunu göstermeleridir. Bu çalışmalarda ayrıca, bireyselleştirilmiş ğretim gereksinimi, ğretim ortamlarının yetersizliği ve müzik ğretmenlerinin bu alana yönelik mesleki yeterliklerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Bu bağlamda, zel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi zerine Bir İnceleme adlı, mevcut tez çalışması iki önemli açığı gidermeyi hedeflemektedir. Birincisi, zel Eğitimde Oyun ve Müzik dersini ğretim programındaki konumu, kapsamı ve kazanımlarıyla birlikte doğrudan ele alan çalışma sayısının azlığı; ikincisi ise, dersin hedef davranışlarının uygulanabilirliğini yapısal boyutta inceleyen çalışmaların eksikliğidir. Ayrıca, bu tez karma desenli araştırma yöntemiyle yapılandırılmış olup hem ğretmen adaylarının görüşlerine sistematik biçimde yer verilmekte hem de uygulama temelli somut verilerle alan yazına katkı sunmaktadır. Bu yönüyle, araştırma yalnızca ğretmen görüşlerini değil, ğretim sürecinin işleyişini ve kazanımların bütüncül yapısını da değerlendirmeye olanak tanımaktadır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, karma yöntemle yapılandırılmış tarama modeline dayalı bir durum saptama çalışmasıdır. Karma yöntem, tek bir çalışmada hem nitel hem de nicel verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanmasını içeren bir araştırma yaklaşımıdır (Leech ve Onwuegbuzie, 2009). Bu çalışmada, öğretmen adaylarının görüşlerinin betimlenmesi ve sayısal verilerle desteklenmesi amaçlandığı için karma desen tercih edilmiştir.

Araştırmanın nicel verileri, özel eğitim bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarından veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket (EK-2) aracılığıyla elde edilmiştir. Nitel veriler ise, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersini yürüten öğretim elemanlarıyla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki eğitim fakültelerinin özel eğitim bölümlerinde öğrenim gören ve Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersini alan 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile bu dersi yürüten öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, araştırmaya katılmayı kabul eden üniversitelerin öğrenci ve öğretim elemanları esas alınmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Çalışma grubunu belirlemek amacıyla, özel eğitim bölümü bulunan ve mezun veren eğitim fakülteleriyle resmi yazışmalar gerçekleştirilmiş; araştırmaya onay veren üniversitelerin öğrenci ve öğretim elemanları çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubuna ilişkin ayrıntılı bilgi Tablo 3.1. ve Tablo 3.2.'de yer almaktadır.

Tablo 3.1 Araştırmaya katılan öğrenciler ve bağlı bulundukları üniversiteler.

Üniversite Adı	Öğrenci Sayısı (f)
Ankara Üniversitesi	68
Hacettepe Üniversitesi	105
Gazi Üniversitesi	75
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	5
Düzce Üniversitesi	4
Sakarya Üniversitesi	5
Uşak Üniversitesi	3
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	8
Ege Üniversitesi	2
Marmara Üniversitesi	31
Toplam	306

Tablo 3.2. Araştırmaya katılan öğretim elemanları ve bağlı bulundukları üniversiteler.

Üniversite Adı	Öğretim Elemanı
Ankara Üniversitesi	1
Hacettepe Üniversitesi	1
Sakarya Üniversitesi	1
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1
Anadolu Üniversitesi	1
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1
Toplam	6

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın nicel ve nitel verilerini toplamak amacıyla anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir.

3.3.1. Nicel Veri Toplama Aracı

Yılmaz (2020)'a göre nicel araştırmalar, incelenen konuya ilişkin görüş, tutum ve davranış gibi özelliklerin ölçülmesi, sayısallaştırılması ve istatistiksel yöntemlerle analiz edilmesini esas alır (s. 2). Tezcan (1992) ise anketi, bireylerden belirli konular hakkında planlı ve standart bir biçimde bilgi toplamak amacıyla geliştirilen ve özellikle epidemiyolojik ve sosyolojik çalışmalarda sıklıkla kullanılan bir veri toplama yöntemi olarak tanımlar.

Bu araştırmada geliştirilen anket iki bölümden oluşmaktadır. I. bölümde katılımcıların kişisel bilgilerine yönelik 5 soru yer almakta; II. bölümde ise Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersine ilişkin öğretim programı, dersin kazanımları ve dersin işlevselliğine yönelik 5'li Likert tipinde toplam 25 madde bulunmaktadır (EK-2).

Anketin pilot uygulaması yapılmış ve Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ,957 olarak hesaplanmıştır. Anketin açımlayıcı faktör analizi sonucunda KMO değeri ,942 (Tablo 3.3.1) bulunmuş olup sorulara ilişkin faktör yükleri Tablo 3.3.2'de verilmiştir. Faktör analizi sonuçlarına göre anketin 4 alt boyutta toplandığı görülmüştür:

1. Müzikal donanıma sahip olma boyutu (1,2,3,4,5,6,7 ve 8. maddeler),
2. Müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme boyutu (11,12,13,14,15 ve 16 numaralı maddeler),
3. Özel eğitimde müzik öğretimi yapabilme boyutu (17,18,19,20,21 ve 22. maddeler),
4. Müzikal yetenek ve ihtiyaçları fark edilebilme boyutu (9,10,23,24 ve 25 numaralı maddeler).

Anket alt boyutları için Cronbach's Alpha değerleri; 1. Alt boyut için ,84; 2. Alt boyut için ,91; 3. Alt boyut için ,87 ve 4. Alt boyut için ,89 olarak hesaplanmıştır. Yani, her bir alt boyuta ait güvenirlik katsayıları yüksektir. Ayrıntılı bilgi Tablo 3.3.3.'de verilmektedir.

Tablo 3.3.1. KMO ve Barlett testi sonuçları.

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Ölçüm Yeterliliği		0,942
Bartlett Testi	Yaklaşık Ki-Kare Değeri	5575,000
	s.d.	300
	p	0,000

Tablo 3.3.2. Faktör yük tablosu.

Bileşenler	Özdeğer			Toplam Yüklerin Karesinin Çıkarımı			Toplam Yüklerin Karesinin Döndürülmesi
	Toplam	Varyans	Kümülatif	Toplam	Varyans	Kümülatif	Toplam
1	12,612	50,449	50,449	12,612	50,449	50,449	9,861
2	2,007	8,027	58,475	2,007	8,027	58,475	3,913
3	1,508	6,033	64,508	1,508	6,033	64,508	8,446
4	1,085	4,339	68,847	1,085	4,339	68,847	6,886
5	,849	3,397	72,244				
6	,717	2,867	75,111				
7	,627	2,507	77,617				
8	,565	2,260	79,877				
9	,518	2,070	81,947				
10	,486	1,945	83,893				
11	,439	1,756	85,648				
12	,413	1,652	87,300				
13	,395	1,581	88,881				
14	,364	1,458	90,338				
15	,343	1,373	91,711				
16	,308	1,231	92,942				
17	,304	1,215	94,158				
18	,272	1,087	95,244				
19	,227	,909	96,153				
20	,193	,771	96,923				
21	,185	,740	97,663				
22	,173	,691	98,354				
23	,160	,640	98,994				
24	,136	,545	99,539				
25	,115	,461	100,000				

Tablo 3.3.3. Ankete ilişkin güvenilirlik değerleri tablosu.

Boyutlar	Sorular	Cronbach's Alpha
1.Alt Boyut- Müzikal Donanıma Sahip Olma Boyutu	S1,S2,S3,S4,S5,S6,S7,S8	,84
2.Alt Boyut- Müzik Öğretiminde Karşılaşılan Sorunları Çözebilme Boyutu	S11,S12,S13,S14,S15,S16	,91
3.Alt Boyut- Özel Eğitimde Müzik Öğretimi Yapabilme Boyutu	S17,S18,S19,S20,S21,S22	,87
4.Alt Boyut- Müzikal Yetenek ve İhtiyaçları Fark Edilebilme Boyutu	S9,S10,S23,S25,S25	,89

3.3.2. Nitel Veri Toplama Aracı

Gönç Şavran (2012, s.69), nitel araştırmaları sosyal olguları parçalamadan, bütüncül bir yaklaşımla ve yaşandıkları bağlam içinde, bireylerin bakış açısından anlamaya çalışan araştırma türleri olarak tanımlar. Yıldırım ve Şimşek (2003, s.130) ise yarı yapılandırılmış görüşme formunu, önceden hazırlanmış sorulardan oluşan, konu bütünlüğüne sadık kalmakla birlikte gerektiğinde ek sorular sormaya olanak tanıyan, esnek ve sistematik bir veri toplama aracı olarak açıklamaktadır.

Bu araştırmada, öğretim elemanlarının Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 12 açık uçlu sorudan oluşan bir yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir (EK-3). Formun kapsam ve yapı geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulmuştur.

3.4. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Araştırmanın veri toplama süreci, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin işlevselliği ve uygulandığı hakkında kapsamlı bilgi elde etmek amacıyla yürütülmüştür. Bu kapsamda, özel eğitim bölümü bulunan 42 üniversiteye resmi yazı gönderilmiş; mezun veren ve araştırmaya katılmayı kabul eden 10 üniversiteden toplam 306 öğrenci ve 6 öğretim elemanından veri toplanmıştır.

Görüşmelerin ikisi yüz yüze, dördü ise telefon ve e-posta yoluyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere uygulanan anket, Hacettepe, Gazi ve Ankara Üniversitelerinde doğrudan

araştırmacı tarafından uygulanmış, diğer üniversitelerde ise çevrim içi ortamda iletilerek katılım sağlanmıştır.

Nitel veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formuna dayalı ses kayıtlarının birkaç kez dinlenip yazıya dökülmesi yoluyla toplanmış; içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Ültay, Akyurt ve Ültay (2021, s.189), içerik analizini belirli bir alana ilişkin birbirinden bağımsız nitel ve nicel çalışmaların sistematik biçimde incelenmesi, sınıflandırılması ve örüntülerin ortaya konulması süreci olarak tanımlamaktadır.

Nicel veriler SPSS 26.0 programı kullanılarak analiz edilmiş; yüzde ve ortalama değerlerine dayalı olarak tablolaştırılmıştır. Yanıtların değerlendirilmesinde kullanılan puan aralıkları ve karşılık gelen dereceleme düzeyleri ilgili Tablo 3.4.'de verilmiştir.

Tablo 3.4. Puan aralıkları ve dereceleme tablosu.

Puan Aralıkları	Dereceleme
Tamamen Katılıyorum	4,21-5,00
Katılıyorum	3,41-4,20
Kararsızım	2,61-3,40
Katılmıyorum	1,81-2,60
Kesinlikle Katılmıyorum	1,00-1,80

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, verilerin analizlerinden elde edilen bulgular ve analizleri yer almaktadır. Bulgular, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda ele alınmıştır.

4.1. Çalışma Gruplarının Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Çalışma gruplarına ilişkin kişisel bilgiler 4.1.1. ve 4.1.2. bölümlerinde verilmiştir.

4.1.1. Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler

Tablo 4.1.1.1. Öğrencilerin cinsiyet bilgileri.

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	190	62,09
Erkek	113	36,92
Yanıtsız	3	,99
Toplam	306	100

Tablo 4.1.1.1.'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %62,09'u kadın, %36,92'si erkektir. Araştırmaya katılan 3 kişi ise cinsiyet sorusunu yanıtlamamış olup tabloda bu oran %0,99 olarak belirtilmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık 2/3'ünün kadın olduğu ifade edilebilir.

Tablo 4.1.1.2. Öğrencilerin müzik eğitimi alma durumu.

Cinsiyet	Müzik Eğitimi			
	Var	%	Yok	%
Kadın	21	6,86	169	55,23
Erkek	14	4,58	99	32,35
Belirtmek İstemeyen	-	-	3	0,98
Toplam	35	11,44	271	88,56

Araştırmaya katılan öğrencilerden 35'inin müzik eğitimi olduğu ve bu öğrencilerin 21'inin kadın (%6,86), 14'ünün erkek (%4,58) olduğu görülmüştür. Müzik eğitimi olmayan 169 öğrencinin (%55,23) kadın, 99 öğrencinin (%32,35) ise erkek olduğu görülmektedir. Araştırma bulguları doğrultusunda, katılımcı öğrencilerin 271'inin (%88,56) müzik eğitimi almadığı saptanmıştır.

Tablo 4.1.1.3. Öğrencilerin çalgı çalma durumu.

Cinsiyet	Çalgı Çalma Durumları			
	Evet	%	Hayır	%
Kadın	24	7,84	165	53,92
Erkek	19	6,21	94	30,72
Belirtmek İstemeyen	-	-	4	1,31
Toplam	43	14,05	263	85,95

Katılımcı öğrencilerin çalgı çalma durumları incelendiğinde; kadın olup çalgı çalan 24 öğrenci (%7,84), erkek olup çalgı çalan 19 öğrenci (%6,21) olduğu ve çalgı çalmayan öğrencilerin 165'inin (%53,92) kadın, 94'ünün (%30,72) erkek olduğu görülmektedir. Araştırma bulguları doğrultusunda, katılımcı öğrencilerin 263'ünün (%85,95) çalgı çalmadığı saptanmıştır.

Tablo 4.1.1.4. Öğrencilerin nota bilgisine sahip olma durumu.

Cinsiyet	Nota Bilgisine Sahip Olma Durumları			
	Evet	%	Hayır	%
Kadın	50	16,34	139	45,43
Erkek	31	10,13	82	26,80
Belirtmek İstemeyen	2	0,65	2	0,65
Toplam	83	27,12	223	72,88

Katılımcı öğrencilerin nota bilgisi durumları incelendiğinde; nota bilgisi olan 50 kadın (%16,34) ve 31 erkek (%10,13), nota bilgisi olmayan 139 kadın (%45,43) ve 82 erkek (%26,80) olduğu görülmektedir. Araştırma bulguları doğrultusunda, 223 öğrencinin (%72,88) nota bilgisine sahip olmadığı saptanmıştır.

4.1.2. Öğretim Elemanlarına İlişkin Kişisel Bilgiler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarına ilişkin kişisel bilgiler Tablo 4.1.2.'de görülmektedir.

Tablo 4.1.2. Öğretim elemanlarına ilişkin kişisel bilgiler.

Öğretim Elemanlarına İlişkin Kişisel Bilgiler				
	Uzmanlık Alanı	Ders Verme Süresi	Müzik Eğitimi Alma Durumu	Çalgı Çalma Durumu
G1	Özel Eğitim, Özel Eğitimde Okuma-Yazma Özel Eğitimde Fen Bilimleri	1 Yıldır	Yok	Yok
G2	Özel Eğitim	9 Yıldır	Yok	Bağlama
G3	Özel Eğitim	8 Yıldır	Çok Az	Kulaktan çok az Sol Klarnet
G4	Okul Öncesi Eğitimi	3 Yıldır	Yok	Ukulele
G5	Özel Eğitim – İşitme Engellilerin Eğitimi	1 Yıldır	Yok	Yok
G6	Özel Eğitim – Zihin yetersizliği ve Otizm	2 Yıldır	Yok	Yok

Tablo 4.1.2. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretim elemanlarının 5'inin özel eğitim bölümünden, 1'inin okul öncesi eğitimi bölümünden mezun olduğu görülmektedir. Katılımcı 3 hariç diğer katılımcıların müzik eğitimi bulunmamaktadır. Katılımcıların çalgı çalma durumları incelendiği 3 öğretim elemanın çalgı çaldığı, 3 öğretim elemanın ise çalgı çalmadığı görülmektedir. Öğretim elemanlarının Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersini yürütme süreleri incelendiğinde ise 2 öğretim elemanın uzun süredir (8-9 yıl) diğer öğretim elemanlarının ise en çok 3 yıldır yürüttükleri görülmektedir.

4.2. Öğrencilerin Oyun ve Müzik Dersinin İşlevselliğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Çalışma grubunun Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin işlevselliğine ilişkin görüşlerine ait bulgular doğrultusunda yapılan analizler sonucu, yüzde ve ortalama anlam düzeyi değerlerini içeren veriler tablolar halinde verilmiştir. Her bir tablo farklı bir boyutu temsil etmektedir.

4.2.1. Müzikal Donanıma Sahip Olma Boyutu

Öğrencilerin müzikal donanıma sahip olma boyutuna ilişkin bulgular Tablo 4.2.1.’de yer almaktadır.

Tablo 4.2.1. Müzikal donanıma sahip olma boyutu tablosu.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Ss
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>		
S1-Müziğin tanımını yapabilirim	9	37	87	135	37	3,50	,95
S2-Müziğin tarihsel gelişimsel sürecini bilirim	60	114	75	41	14	2,45	1,09
S3-Müziği oluşturan temel özellikleri bilirim	24	62	102	95	22	3,09	1,05
S4-Özel eğitim alan bireylerin müziksel gelişimini bilirim	21	59	95	96	31	3,18	1,08
S5-Özel eğitim alan bireylerin müziksel ihtiyaçlarını bilirim	18	50	86	115	34	3,32	1,06
S6-Müziğin farklı disiplinlerde kullanımı hakkında bilgi sahibiyim	15	39	91	124	34	3,40	1,01
S7-Özel eğitim alan bireylerdeki müzikal yeteneği fark edebilirim	18	29	86	133	39	3,47	1,02
S8-Özel eğitimde öğretim yaparken müziği araç olarak kullanabilirim	12	20	41	138	94	3,92	1,02
Toplam	177	410	663	877	305	3,29	1,03

Tablo 4.2.1 incelendiğinde, öğrencilerin “müziğin tanımını yapabilirim” maddesine yüksek oranda katılım gösterdiği (%56,6), bu maddeye ilişkin ortalamanın 3,50 olduğu görülmektedir. “Müziğin tarihsel gelişim sürecini bilirim” maddesinde ise %57,3’lük oranla öğrenciler katılmadıklarını belirtmiş, ortalama 2,45 olarak hesaplanmıştır.

“Müziği oluşturan temel özellikleri bilirim” (ort. 3,09), “özel eğitim alan bireylerin müziksel gelişimini bilirim” (ort. 3,18), “özel eğitim alan bireylerin müziksel ihtiyaçlarını bilirim” (ort. 3,32) ve “müziğin farklı disiplinlerde kullanımı hakkında bilgi sahibiyim” (ort. 3,39) maddelerinde öğrencilerin büyük kısmı kararsız kalmıştır.

“Özel eğitim alan bireylerdeki müzikal yeteneği fark edebilirim” maddesinde %56,6 oranında katılım sağlanmış ve ortalama 3,47 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin en yüksek katılım gösterdiği madde ise “derslerinde müziği araç olarak kullanabilirim” ifadesi olmuş (n=232), bu maddenin ortalaması 3,92’dir.

Tablo 4.2.1 incelendiğinde öğrencilerin vermiş oldukları yanıtların aritmetik ortalaması 3,29’dur. Bu ortalama, öğrencilerin müzikal donanıma sahip olma boyutunda büyük ölçüde kararsız olduklarını göstermektedir. Bu durum, özel eğitim öğretmeni adaylarının müziksel bilgi ve yeterlik açısından sınırlı bir öz değerlendirmeye sahip olduklarını düşündürmektedir. Elde edilen bulgular, ders kapsamında edinilmesi beklenen kazanımların öğrencilere tam olarak aktarılmadığı ya da içselleştirilmediği izlenimini vermektedir. Kararsızlık ifadesinin yüksekliği, dersin süresi, kapsamı ve öğretim yöntemleri açısından yetersizliklerin olabileceğine işaret etmektedir. Ayrıca bazı öğrencilerin müzik eğitimi almamış olmalarına rağmen öz değerlendirme maddelerinde kendilerini kısmen yeterli bulmaları, algılanan yeterlik ile gerçek yeterlik arasındaki farkı düşündürmektedir. Bu çelişki, öğrencilerin kendi müzikal donanımlarına ilişkin bilinçli farkındalık geliştiremediklerini ve metabilşsel düzeyde değerlendirme yapma becerilerinin sınırlı olabileceğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu sonuçlar, sadece müziksel kazanımların değil, aynı zamanda bu kazanımların farkında olma ve kendini değerlendirme becerilerinin de desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

4.2.2. Müzik Öğretiminde Karşılaşılan Sorunları Çözme Boyutu

Öğrencilerin müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözme boyutu ile ilgili yanıtlarına ilişkin bulgular Tablo 4.2.2.’de yer almaktadır.

Tablo 4.2.2. Müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme tablosu.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Ss
	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>		
S11-Farklı engel türlerinin ihtiyaçları doğrultusunda müzik dersinin içeriğini uyarlayabilirim	13	26	78	134	55	3,62	1,01
S12-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin engel türleri farklı olsa bile müzik aracılığıyla öğretim yapabilirim	10	26	90	126	52	3,60	,97
S13-Özel eğitimde müzik aracılığıyla öğretim yapma teknik ve yöntemlerini bilirim	22	67	111	76	30	3,08	1,06
S14-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için müzik dersinde kullanmaya uygun materyaller tasarlayabilirim	19	35	64	133	55	3,55	1,10
S15-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için müzik dersinde kullanabileceğim teknolojik araç-gereçleri bilirim.	18	42	92	117	37	3,36	1,05
S16-Özel eğitimde müzik dersinde farklı öğretim teknik ve yöntemlerini etkin bir şekilde kullanabilirim	19	38	108	103	37	3,33	1,04
Toplam	101	234	543	689	266	3,42	1,03

Öğrencilerin 189'u farklı engel türlerine sahip bireylerin gereksinimleri doğrultusunda müzik dersinin içeriğini uyarlayabileceğini, 39'u uyarlayamayacağını, 78'i ise bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Ortalama değerin 3,62 olması, öğrencilerin genel olarak dersin içeriğini uyarlayabileceklerine işaret etmektedir.

Öğrencilerin 178'i engel türleri farklı olsa da müzik aracılığıyla öğretim yapabileceğini belirtirken, 36'sı yapamayacağını, 90'ı ise bu konuda kararsız olduğunu ifade etmiştir. Verilen yanıtların ortalaması 3,60 olup, öğrencilerin bu maddeye genel olarak katıldıkları anlaşılmaktadır.

“Özel eğitimde müzik aracılığıyla öğretim yapma teknik ve yöntemlerini bilirim” maddesine ilişkin olarak öğrencilerin 106’sı bu teknik ve yöntemleri bildiğini, 89’u bilmediğini, 111’i ise bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Verilen yanıtların ortalaması 3,13 olup, öğrencilerin bu maddeye genel olarak kararsız kaldıkları görülmektedir.

Öğrencilerin 188’i müzik dersinde kullanmaya uygun materyal tasarlayabileceğini, 54’ü tasarlayamayacağını, 64’ü ise bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Verilen yanıtların ortalaması 3,62 olup, öğrencilerin bu maddeye genel olarak katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin 154’ü müzik dersinde kullanabileceği teknolojik araç-gereçleri bildiğini, 60’ı bilmediğini, 92’si ise bu konuda kararsız olduğunu ifade etmiştir. Verilen yanıtların ortalaması 3,42 olup, öğrencilerin genel olarak bu bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

“Özel eğitimde müzik dersinde farklı öğretim teknik ve yöntemlerini etkin bir şekilde kullanabilirim” maddesine ilişkin olarak öğrencilerin 140’ı bu beceriye sahip olduğunu, 57’si olmadığını, 108’i ise bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Verilen yanıtların ortalaması 3,33 olup, öğrencilerin bu maddeye genel olarak katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme yeterliklerine yönelik maddelere verdikleri yanıtlar incelendiğinde, genel eğilim olumlu yöndedir. Katılımcıların büyük bir kısmı farklı engel türlerine sahip bireylerin gereksinimleri doğrultusunda müzik derslerinin içeriğini uyarlayabileceklerini, müzik aracılığıyla öğretim yapabileceklerini, materyal tasarlayabileceklerini, teknolojik araç-gereçleri tanıdıklarını ve farklı öğretim yöntemlerini etkili biçimde kullanabileceklerini ifade etmişlerdir.

Ancak “özel eğitimde müzik aracılığıyla öğretim yapma teknik ve yöntemlerini bilme” maddesinde görece düşük kalan ortalama değer (3,13), öğrencilerin bu alandaki bilgi düzeyine ilişkin kararsız olduklarını göstermektedir. Diğer tüm maddelere ilişkin ortalamaların yüksek oluşu ise, öğrencilerin öz değerlendirme sürecinde gerçekçi olmayan bir özgüven sergilediklerine işaret etmektedir.

Zira söz konusu dersin haftalık süresi, içerdiği yoğun kazanım sayısı ve daha önceki bulgularda da ortaya konulduğu üzere öğrencilerin önemli bir kısmının herhangi bir

müzik eğitimi almamış ya da bir çalgı çalmamış olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu kadar kısa sürede bu denli yüksek beceri ve bilgi düzeyine ulaşmaları pedagojik açıdan olanaklı görünmemektedir.

Bu bulgu, öğrencilerin alan yeterliklerini nesnel bir biçimde değerlendiremediklerini ve çoğu zaman bilişsel farkındalık düzeylerinin düşük kaldığını düşündürmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bu tez çalışması yalnızca mevcut durumu sunmakla kalmamakta, aynı zamanda özel eğitimde müzik öğretiminin niteliğine ilişkin önemli bir sorgulama olanağı da sunmaktadır.

Elde edilen sonuçlar, dersin içeriğinin, süresinin ve uygulanış biçiminin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğine işaret etmekte; müzik eğitiminin özel gereksinimli bireyler bağlamında etkili ve anlamlı olabilmesi için daha yapılandırılmış, uygulamaya dönük ve uzmanlık temelli bir yaklaşıma gereksinim olduğunu ortaya koymaktadır.

4.2.3. Özel Eğitimde Müzik Öğretimi Yapabilme Boyutu

Öğrencilerin müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme boyutu hakkındaki yanıtlarına ilişkin bulgular Tablo 4.2.3.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.3. Özel eğitimde müzik öğretimi yapabilme boyutu tablosu.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Ss
	f	f	f	f	f		
S17-Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarla müzik temelli etkinlikler yapabilirim	12	23	59	156	54	3,71	,97
S18-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle ritim etkinliklerini yapabilirim	16	18	59	149	64	3,74	1,02
S19-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için müzik dersine uygun şarkı seçimi yapabilirim	15	19	42	154	76	3,83	1,02
S20-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere şarkı öğretebilirim	10	22	56	154	64	3,78	,96
S21-Müzik aracılığıyla desteklenebilecek gelişim alanları hakkında bilgi sahibiyim	13	42	103	105	42	3,39	1,02
S22-Müziğin özel eğitimde etkili kullanımına ilişkin araştırmaları bilirim	26	60	114	81	24	3,05	1,05
Toplam	92	184	433	799	324	3,58	1

Öğrencilerin 210'u müzik temelli etkinlikler yapabileceğini belirtmiştir. 35'i yapamayacağını, 59'u ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama 3,71'dir. Öğrenciler genel olarak bu maddeye katılmıştır.

Öğrencilerin 213'ü özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle ritim etkinlikleri yapabileceğini belirtmiştir. 34'ü yapamayacağını, 59'u ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Ortalamanın 3,74 olduğu görülmektedir. Öğrenciler bu maddeye de genel olarak katılmıştır.

Öğrencilerin 230'u müzik dersine uygun şarkı seçebileceğini belirtmiştir. 34'ü bunu yapamayacağını, 42'si ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Ortalaması 3,83 olan bu maddeye öğrenciler genel olarak katılmıştır.

Öğrencilerin 218'i özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere şarkı öğretebileceğini belirtmiştir. 32'si öğretemeyeceğini, 56'sı ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama 3,78'dir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bu maddeye de katılmıştır.

Öğrencilerin 147'si müzik aracılığıyla desteklenebilecek gelişim alanları hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. 55'i bilgi sahibi olmadığını, 103'ü ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Ortalama 3,39'dur. Öğrencilerin genel olarak bu maddeye de katıldıkları görülmektedir.

Öğrencilerin 184'ü özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere müzik dersinde nasıl davranmaları gerektiğini bildiklerini ifade etmiştir. 41'i bilmediğini, 81'i ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama 3,58'dir. Öğrenciler genel olarak bu maddeye de katılmıştır.

Elde edilen bulgular, öğrencilerin özel eğitimde müzik öğretimine ilişkin birçok beceriye sahip olduklarını düşündüklerini göstermektedir. Öğrenciler müziği bir araç olarak kullanabileceklerini, ders içeriğini farklı engel türlerine göre uyarlayabileceklerini, çeşitli etkinlikler ve materyaller planlayabileceklerini ve uygun şarkılar seçip öğretebileceklerini ifade etmişlerdir. Ancak bu yüksek öz yeterlik algısının, önceki bölümlerde de vurgulandığı gibi, öğrencilerin müzik eğitimi geçmişlerinin sınırlı olması, dersin süresinin yetersizliği ve içerdiği yoğun kazanım sayısı dikkate alındığında gerçeği tam olarak yansıtmadığı düşünülmektedir. Bir başka deyişle, öğrenciler kendilerini nesnel biçimde değerlendirmekte zorlanmakta ve bilgi-beceri düzeyleriyle algıları arasında bir tutarsızlık gözlemlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bu tez çalışması yalnızca mevcut algıyı ortaya koymakla kalmamakta, aynı zamanda özel eğitimde müzik öğretiminin nasıl yapılandırılması gerektiğine ilişkin önemli ipuçları da sunmaktadır. Bulgular, öğretmen adaylarının yalnızca ne düşündüklerinin değil, aynı zamanda ne kadar donanımlı olduklarının da ölçülmesi ve müzik eğitiminin niteliğinin artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

4.2.4. Müzikal Yetenek ve İhtiyaçların Fark Edilebilmesi Boyutu

Öğrencilerin müzikal yetenek ve ihtiyaçların fark edilebilmesi boyutu hakkındaki yanıtlarına ilişkin bulgular Tablo 4.2.4.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.4. Müzikal yetenek ve ihtiyaçların fark edilebilmesi boyutu tablosu.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Ss
	f	f	f	f	f		
S9-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere müzik dersinde nasıl davranmam gerektiğini bilirim	15	26	81	134	50	3,58	1,01
S10-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için müzik dersinde grup çalışmaları yaptırabilirim	13	29	55	147	62	3,70	1,02
S23-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin müzik dersinde başarılarını nasıl ölçeceğimi bilirim	27	48	110	92	29	3,15	1,08
S24-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin müzik dersinde yaşanabilecek öğretim problemlerini bilirim	15	44	108	103	36	3,33	1,02
S25-Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin müzik dersinde yaşanabilecek öğretim problemlerini çözebilirim	20	34	108	113	31	3,33	1,02
Toplam	90	181	462	589	208	3,41	1,03

Öğrencilerin 184'ü, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere müzik dersinde nasıl davranmaları gerektiğini bildiklerini belirtmiştir. 41'i bilmediğini, 81'i ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama 3,58'dir. Öğrenciler genel olarak bu maddeye katılmıştır.

Öğrencilerin 209'u müzik dersinde grup çalışmaları yaptırabileceğini belirtmiştir. 42'si yaptıramayacağını, 55'i ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama 3,70'tir. Öğrenciler bu maddeye genel olarak katılmıştır.

Öğrencilerin 121'i, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin müzik dersinde başarılarını ölçebileceğini belirtmiştir. 75'i ölçemeyeceğini, 110'u ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama 3,15'tir. Öğrenciler genel olarak kararsız kalmıştır.

Öğrencilerin 139'u, özel eğitimde yaşanabilecek öğretim problemlerini bildiklerini belirtmiştir. 59'u bilmediğini, 108'i ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama 3,33'tür. Öğrenciler bu maddeye de genel olarak kararsız kalmıştır.

Öğrencilerin 144'ü, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle müzik dersinde yaşanabilecek öğretim problemlerini çözebileceğini belirtmiştir. 54'ü çözemeyeceğini, 108'i ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama 3,33'tür. Öğrenciler genel olarak bu maddeye de kararsız kalmıştır.

Elde edilen bulgular, öğrencilerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin müziksel gelişimlerini ve gereksinimlerini tanıyabileceklerine, müzikal yeteneklerini fark edebileceklerine ve bu bireylere yönelik uygun öğretim yöntemlerini kullanabileceklerine inandıklarını göstermektedir. Ancak önceki bulgulara da görüldüğü üzere, öğrenciler birçok maddede yüksek öz yeterlik algısı sergilemelerine rağmen, özellikle öğretim problemlerini tanıma ve çözme, başarıyı değerlendirme gibi alanlarda kararsız kalmışlardır. Bu durum, öğrencilerin uygulamaya yönelik bilgi ve deneyimlerinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, öğrencilerin bazı kavramları kuramsal düzeyde tanıyor olmaları, bu kavramları uygulamada etkili biçimde kullanabildikleri anlamına gelmemektedir. Bu bağlamda, bu tez çalışması yalnızca öğrencilerin yeterlik algılarını ölçmekle kalmamakta, aynı zamanda özel eğitimde müzik dersinin yapılandırılma biçimini ve öğretmen adaylarının gerçek gereksinimlerini ortaya koymasından önemli bir işlev üstlenmektedir. Bulgular, dersin içeriğinin uygulama temelli olarak yeniden düzenlenmesi ve değerlendirme, problem çözme gibi alanlara yönelik özel vurgular yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

4.3. Öğrencilerin Oyun ve Müzik Dersinin İşlevselliğine İlişkin Görüşlerinin Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Çalışma grubundaki öğrencilerin 'Özel Eğitimde Oyun ve Müzik' dersinin işlevselliğine ilişkin görüşlerinin; 'Cinsiyet', 'Müzik Eğitimi Alma Durumu', 'Çalgı Çalma Durumu' ve 'Nota Bilgisine Sahip Olma Durumu' değişkenlerine göre incelenmesine ilişkin bulgular tablolar hâlinde sunulmuştur. Her bir tablo, değerlendirme yapılan ayrı bir boyutu temsil etmekte olup; bu bulgular sırasıyla Tablo 4.3.1, 4.3.2, 4.3.3 ve 4.3.4'te yer almaktadır.

4.3.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 4.3.1. Cinsiyet değişkenine ilişkin sonuçlar tablosu.

Boyutlar	Cinsiyet	N	X	ss	t	sd	p
1	Kadın	190	26,35	5,70	,295	301	,76
	Erkek	113	26,15	5,86			
2	Kadın	190	20,45	5,16	-,59	301	,55
	Erkek	113	20,82	5,28			
3	Kadın	190	21,64	4,74	,51	301	,60
	Erkek	113	21,35	4,83			
4	Kadın	190	17,04	4,34	-,53	301	,59
	Erkek	113	17,31	4,17			

*p<,05

Tablo 4.3.1. incelendiğinde, 1.boyut olan müzikal donanımına sahip olma boyutuna ilişkin elde edilen veriler cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığında p değerinin ,76 hesaplanması sebebiyle kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Aynı şekilde diğer boyutlar; müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme boyutu, özel eğitimde müzik öğretimi yapabilme boyutu ve müzikal yetenek ve ihtiyaçları fark edilebilme boyutlarında da p değerlerinin ,55, ,60 ve ,59 olarak hesaplanması nedeniyle kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($p \geq 0,05$)

Elde edilen bulgular, cinsiyet değişkeninin öğrencilerin müziksel donanım, öğretim sürecinde karşılaşılan sorunları çözebilme, özel eğitimde müzik öğretimi yapabilme ve müzikal yetenek ile ihtiyaçları fark edebilme yeterlikleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Kadın ve erkek öğrencilerin bu boyutlardaki görüşleri benzer düzeydedir. Bu durum, cinsiyetin dersin işlevselliğine ilişkin algılar üzerinde belirleyici bir değişken olmadığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, bundan sonraki araştırmalarda benzer içerikli değerlendirmelere cinsiyet değişkeninin dâhil edilmemesi, araştırmanın kapsamını gereksiz yere genişletmemek ve veri yorumunu sadeleştirmek açısından yararlı olacaktır.

4.3.2. Müzik Eğitimi Alma Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 4.3.2. Müzik eğitimi alma durumu değişkenine ilişkin sonuçlar tablosu.

Boyutlar	Müzik Eğitimi	N	X	ss	t	sd	p
1	Var	35	29,54	5,45	3,65	303	,00
	Yok	270	25,83	5,67			
2	Var	35	22,60	4,76	2,45	303	,01
	Yok	270	20,31	5,22			
3	Var	35	22,91	4,30	1,83	303	,06
	Yok	270	21,34	4,80			
4	Var	35	18,45	3,76	1,95	303	,05
	Yok	270	16,96	4,32			

*p<,05

Tablo 4.3.2. incelendiğinde, müzik eğitimi alma durumu değişkenine göre oyun ve müzik dersi işlevselliği ölçeğinin 1,2 ve 4. boyutlarında anlamlı fark bulunurken 3. boyutta ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. 1.boyut olan müzikal donanımına sahip olma boyutuna ilişkin p değeri ,00; 2.boyut olan müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme boyutu için p değeri ,01 ve 4.boyut olan müzikal yetenek ve ihtiyaçları fark edilebilme boyut da için p değeri ise ,05 olarak hesaplanmıştır. ($p \leq 0,05$) 3. boyut olan özel eğitimde müzik öğretimi yapabilme boyutunda ise, p değeri ,06 olarak hesaplanmıştır ve bu boyutta öğrencilerin müzik eğitiminin olup olmamasına ilişkin anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p \geq 0,05$).

Elde edilen bulgular, müzik eğitimi alma durumunun öğrencilerin müziksel donanım, sorun çözme ve müzikal ihtiyaçları fark etme yeterlikleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ancak özel eğitimde müzik öğretimi yapabilme boyutunda fark görülmemiştir. Bu durum, temel müzik eğitiminin bazı alanlarda katkı sağladığını, ancak özel eğitimde uygulama becerisi geliştirmek için yeterli olmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle, ders içeriğinde hem destekleyici beceri kazanımına hem de uygulamaya dayalı öğretim stratejilerine ağırlık verilmesi gerektiği söylenebilir.

4.3.3. Çalgı Çalma Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 4.3.3. Çalgı çalma değişkenine ilişkin sonuçlar tablosu.

Boyutlar	Çalgı Çalma	N	X	ss	t	sd	p
1	Evet	43	28,55	6,90	2,84	302	,00
	Hayır	261	25,88	5,48			
2	Evet	43	21,74	5,21	1,60	302	,10
	Hayır	261	20,36	5,20			
3	Evet	43	22,55	4,52	1,54	302	,12
	Hayır	261	21,34	4,80			
4	Evet	43	17,83	4,58	1,15	302	,24
	Hayır	261	17,01	4,24			

*p<,05

Tablo 4.3.3. incelendiğinde çalgı çalma durumu değişkenine göre oyun ve müzik dersi işlevselliği ölçeğinde 1. boyutta anlamlı bir fark bulunurken 2,3 ve 4. boyutlarda anlamlı bir fark bulunamamıştır. 1. boyut olan müzikal donanımına sahip olma boyutuna ilişkin p değeri ,00 hesaplanmıştır. 2.boyut olan müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme boyutu için p değeri ,10; 3. boyut olan özel eğitimde müzik öğretimi yapabilme boyutunun p değeri ,12; 4.boyut olan müzikal yetenek ve ihtiyaçları fark edilebilme boyutunun p değeri ise ,24 hesaplanmıştır ($p \geq 0,05$) ve bu boyutta öğrencilerin çalgı çalıp çalmamasına ilişkin anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Elde edilen bulgular, çalgı çalma durumunun yalnızca müziksel donanım boyutunda anlamlı bir fark yarattığını göstermektedir. Diğer boyutlarda öğrencilerin çalgı çalıp çalmaması görüşlerini anlamlı düzeyde etkilememiştir. Bu durum, çalgı çalmanın temel müzikal bilgi ve becerileri desteklediğini ancak özel eğitimde öğretim yapma, sorun çözme ya da müzikal ihtiyaçları fark etme gibi daha karmaşık yeterlikler üzerinde belirleyici olmadığını göstermektedir. Bu nedenle yalnızca çalgı çalabilme becerisine odaklanmak yerine dersin işlevselliğini artırmak için daha kapsamlı ve çok yönlü bir öğretim yaklaşımına ihtiyaç duyulmaktadır.

4.4.4. Nota Bilgisi Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 4.4.4. Nota bilgisi değişkenine ilişkin sonuçlar tablosu.

Boyutlar	Nota Bilgisi	N	X	ss	t	sd	p
1	Var	82	29,30	5,54	5,85	302	,00
	Yok	222	25,20	5,37			
2	Var	82	22,97	4,64	5,01	302	,00
	Yok	222	19,73	5,11			
3	Var	82	23,57	4,70	4,64	302	,00
	Yok	222	20,81	4,55			
4	Var	82	18,97	3,92	4,67	302	,00
	Yok	222	16,47	4,22			

*p<,05

Tablo 4.4.4. incelendiğinde nota bilgisi değişkenine göre tüm boyutlarda anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tüm boyutlarda p değeri ,00 olarak hesaplanmış olup anlamlı bir fark olduğu hesaplanmıştır ($p \leq 0,05$).

Elde edilen bulgular, nota bilgisine sahip olma durumunun tüm boyutlarda anlamlı fark yarattığını göstermektedir. Bu durum, nota bilgisi olan öğrencilerin hem müziksel donanım hem de öğretim yeterlikleri açısından daha olumlu değerlendirmeler yaptığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, özel eğitimde etkili müzik öğretimi için nota bilgisi temel bir gereklilik olarak görülmeli ve bu doğrultuda öğretim süreci yapılandırılmalıdır.

4.4. Öğretim Elemanlarının Oyun ve Müzik Dersinin İşlevselliğine İlişkin

Görüşlerine Ait Bulgular

Bu bölümde, özel eğitimde görev yapan öğretim elemanlarının “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersine ilişkin görüşleri sunulmuştur. Öğretim elemanlarının dersin süresi, kazanımları, öğrenci seviyesine uygunluğu ve meslek hayatına katkısı gibi başlıklardaki değerlendirmeleri, ilgili alt başlıklar altında ve her birine ait tablolar eşliğinde ele alınmıştır. Bulgular, dersin işlevselliğine yönelik uygulayıcı bakış açısını ortaya koymak açısından önem taşımaktadır.

4.4.1. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinin Süresinin Yeterliliğine İlişkin Bulgular

Tablo 4.4.1.1. Oyun ve müzik dersinin süresinin yeterliliğine ilişkin bulgular.

Ders Süresinin Yeterliliği	Katılımcılar
Yeterli	G5,G6
Yeterli Değil	G1,G2,G3,G4

Tablo 4.4.1. incelendiğinde, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin süresinin yeterliliğine ilişkin bulgular yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere, G5 ve G6 kodlu katılımcılar dersin süresini yeterli bulurken; G1, G2, G3 ve G4 kodlu katılımcılar yetersiz bulmaktadır. Katılımcıların verdikleri yanıtlara bakıldığında, dört katılımcı ders süresinin yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Görüşmecilerden G1, “Süresinin yeterli olduğunu düşünmüyorum çünkü 2 kredilik bir ders bu, 2 saatlik bir ders ve uygulamada yaklaşık bir buçuk saat sürdürebiliyoruz. Oyunun kapsamı zaten çok geniş. Oyun bölümü başlı başına bir alan, müzik de ayrı bir alan bana göre. Bu yüzden biz de oyun ağırlıklı bir ders içeriği düzenlediğimiz için müziğe ya da şarkı öğretimine yeterince zaman kalmıyor. Bundan dolayı süresinin yeterli olduğunu söyleyemiyorum.” ifadelerini kullanarak, dersin müzik bölümüne yeterince zaman ayırlamadığını belirtmiştir.

G3 kodlu katılımcı ise, “Dersin hem oyun hem müzik içeriği olması açısından süresinin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Akademik anlamda daha verimli bir eğitim sağlanabilmesi için oyun ve müzik ayrı iki ders olarak planlanmalı. Ancak lisans programlarının sadeleştirilerek güncellenmeye çalışıldığı ve bazı programlardan bu dersin kaldırılmaya çalışıldığı bu dönemde, olabilecek en iyi eşleşme diyebilirim.” ifadeleriyle, derslerin ayrı planlanması gerektiğini vurgulamıştır.

Katılımcı öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin süresini yetersiz bulmaktadır. Öğretim elemanlarıyla öğrencilerin ders süresine yönelik benzer eleştirilerde bulunması, bu dersin yapısal açıdan yeniden ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ders içeriğinin etkin biçimde işlenebilmesi için, ders süresinin artırılması ya da içerik yoğunluğunun azaltılması yönünde program düzeyinde bir düzenleme yapılması yararlı olacaktır.

4.4.2. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinin Kazanımları İlişkin Bulgular

Tablo 4.4.2. Özel eğitimde oyun ve müzik dersinin kazanımları ilişkin bulgular.

Ders Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu	Katılımcılar
Gerçekleştirilmektedir	G5
Gerçekleştirilmemektedir	G1,G2,G6
Oyun kazanımları gerçekleştirilmektedir fakat müzik kazanımları gerçekleştirilememektedir	G3
Derslerin oyun ve müzik açısından ayrı birer ders olarak planlanması gerekmektedir.	G4

Tablo 4.4.2. incelendiğinde, katılımcıların “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersinin kazanımlarının program ve öğrenci açısından gerçekleştirilebilirliğine ilişkin yanıtları yer almaktadır. G5 kodlu katılımcı kazanımların gerçekleştirilebildiğini belirtirken; G1, G2 ve G6 kodlu katılımcılar gerçekleştirilemediğini ifade etmiştir. G3, yalnızca oyun kazanımlarının gerçekleştirilebildiğini, müzik kazanımlarının ise gerçekleştirilemediğini belirtmiştir. G4 ise dersin oyun ve müzik olarak ayrı ayrı planlanması gerektiğini ifade etmiştir.

Tablo 4.3.2.1’den de anlaşılacağı üzere, beş katılımcı, müzik kazanımlarının öğrenci açısından gerçekleştirilemediğini belirtmiştir. Görüşmecilerden G1, “Çok fazla gerçekleştirilmiyor çünkü müzik öğretim yaklaşımları gibi birçok şey var. İncelemiştim, biraz. O yaklaşımlara ben burada çok değinmiyorum. Oyunun müzikle birlikte, yani şarkılar eşliğinde ritim olarak sadece destekleyin diyebiliyoruz. Yoksa ayrıca bir müzik dersine ilişkin bir öğretim içeriğimiz maalesef yok. Bu yüzden çok fazla gerçekleştirilemiyor.” sözleriyle müzik öğretiminin kapsamlı yapısına dikkat çekmiştir.

G4 kodlu katılımcı ise, “Özel eğitim alanı için tüm kazanımların gerçekleştirilmesi noktasında güçlükler yaşanmaktadır. Dersin oyun ve müzik olarak ayrı ayrı planlanması ve müzik eğitimi alanında ayrıca uzmanlık gerektirmesi bu zorluğun temel sebebidir.” ifadeleriyle, dersin iki ayrı alanda yapılandırılması ve her birinin alan uzmanlarınca yürütülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Öğretim elemanlarının yanıtlarına bakıldığında, çoğunluğun “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik” dersinin kazanımlarının tam anlamıyla gerçekleştirilemediği yönünde görüş bildirdiği görülmektedir.

Elde edilen bulgular, öğrenci görüşleriyle örtüşmektedir. Öğretim elemanlarının büyük bölümü, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin özellikle müzik kazanımları açısından yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Dersin hem oyun hem de müzik bileşenlerini aynı anda içermesi, kazanımların tümüne ulaşılmasını zorlaştırmaktadır. Süre sınırlılığı, içerik yoğunluğu ve alan uzmanlığı gereksinimi göz önünde bulundurulduğunda, bu bulgular tezde ulaşılan genel sonuçlarla tutarlıdır. Bu durum, dersin içerik, süre ve uygulayıcı yeterliği açısından yeniden yapılandırılması gerektiğini ve özellikle müzik kazanımlarının gerçekleştirilmesi için dersin ilgili alanda uzman kişilerce yürütülmesinin önem taşıdığını göstermektedir.

4.4.3. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinin Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Tablo 4.4.3.1. Özel eğitimde oyun ve müzik dersinin öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin bulgular.

Dersin Öğrenci Seviyesine Uygunluğu	Katılımcılar
Uygundur	G2,G4,G5
Uygun Değildir	G6
Uygundur Fakat Yeterli Değildir	G1
Oyun Bölümü Yeterli, Müzik Bölümü Yeterli Değildir	G3

Tablo 4.4.3. incelendiğinde, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. G2, G4 ve G5 kodlu katılımcılar dersin öğrenci seviyesine uygun olduğunu belirtmiştir. G6, dersin uygun olmadığını; G1, uygun ancak yeterli olmadığını; G3 ise oyun bölümünün seviyeye uygun, ancak müzik bölümünün yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Görüşmecilerden G6, “Oyun ve müzik derslerinin kazanımları ile ders içeriğinin, öğrencilerin seviyelerine uygun olup olmadığını belirlemek çeşitli faktörlere bağlıdır. Her öğrenci farklı yetenek ve ilgi alanlarına sahiptir. Bazı öğrenciler müzikle ilgili derslere fazla ilgi göstermeyebilir ya da doğal bir yetenekleri olmayabilir. Bu öğrenciler için müzik dersleri zorlayıcı olabilir ve öğrenme isteklerini düşürebilir. Buna karşılık, diğer bazı öğrenciler ise oldukça yaratıcı olup, oyunlar tasarlamakta veya müziği özgün bir şekilde yorumlamakta başarılı olabilirler. Bu öğrenciler, dersin içeriği yeterince esnek ve yaratıcı olursa, kendi potansiyellerini ortaya koyma şansı

bulabilirler.” ifadeleriyle, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinde kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrenci farklılıklarına göre çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yanıtları incelendiğinde, çoğunluğunun Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşündüğü görülmektedir. Ancak bazı katılımcılar, özellikle müzik bölümünün tüm öğrenciler için yeterli düzeyde erişilebilir olmadığını ve dersin içeriğinin her öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine hitap etmediğini belirtmiştir. Bu durum, dersin bireysel farklılıklara duyarlı, esnek ve çeşitlendirilmiş öğretim yaklaşımlarını içerecek biçimde yeniden yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

4.4.4. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi İçeriğinin Meslek Hayatına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Tablo 4.4.4. Özel eğitimde oyun ve müzik dersi içeriğinin meslek hayatına uygunluğuna ilişkin bulgular.

Ders İçeriğinin Meslek Hayatına Uygunluğu	Katılımcılar
Uygundur	G1,G4,G5,G6
Uygun Değildir	G2
İçerik Açısından Uygun, Süre Açısından Uygun Değildir	G3

Tablo 4.4.4. incelendiğinde, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin meslek hayatına uygunluğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. G1, G4, G5 ve G6 kodlu katılımcılar dersin meslek hayatı açısından uygun olduğunu ifade etmiştir. G2 dersin uygun olmadığını belirtirken, G3 dersin içerik açısından uygun olduğunu; ancak süre açısından yetersiz kaldığını vurgulamıştır.

Görüşmecilerden G6, “Oyun ve müzik dersi içeriği, öğrencilerin meslek hayatı açısından oldukça uygun ve yararlıdır. Çünkü bu ders, gelecekte çalışacakları alanlarda önemli bir temel sağlar. Özellikle özel eğitim profesyonelleri için oyun ve müzik becerileri, çocuklarla etkili iletişim kurma, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleme açısından önemli bir rol oynar. Ayrıca, oyun ve müzik aracılığıyla kazanılan yaratıcı düşünme, problem çözme ve takım çalışması gibi beceriler, meslek hayatında karşılaşılabilecekleri farklı durumlara esnek ve yenilikçi yaklaşımlar

getirmelerine yardımcı olur. Bu nedenle, ders içeriği meslek hayatlarına iyi bir katkı sağlar diyebilirim.” ifadeleriyle dersin mesleki yaşamdaki işlevselliğini vurgulamıştır.

G4 kodlu katılımcı ise, “Kesinlikle hem uygun hem de vazgeçilmez bir ders. Tüm lisans derslerinde olması gerektiğini, özellikle özel eğitim alanında daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” ifadeleriyle dersin zorunlu ve temel bir içerik olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görüşleri incelendiğinde, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin meslek hayatına doğrudan katkı sağladığı açıkça görülmektedir. Katılımcılar, bu dersin yalnızca akademik bir içerik sunmakla kalmayıp, aynı zamanda özel eğitim alanında görev alacak öğretmenlerin sahada ihtiyaç duyacakları iletişim, yaratıcılık, problem çözme ve etkileşim becerilerini geliştirdiğini vurgulamıştır. Bu durum, dersin programda yer almasının tercih değil, mesleki gereklilik olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle bazı katılımcılar dersin vazgeçilmez nitelikte olduğunu ifade ederek, tüm özel eğitim programlarında yer almasının zorunlu olması gerektiğini dile getirmiştir.

4.4.5. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular

Öğretim elemanlarının Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinde kullanılan yöntem ve teknikler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.4.5.’ de yer almaktadır.

Tablo 4.4.5. Özel eğitimde oyun ve müzik dersinde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin bulgular tablosu.

Katılımcılar	Yöntem ve Teknikler
G1	Soru-yanıt, tartışma, düz anlatım, sunum, probleme dayalı öğretim
G2	Sunum, probleme dayalı, düz anlatım, tartışma
G3	Teorik bilgi ve pratik uygulamaları birleştiren bir yaklaşım, uygulama, düz anlatım
G4	Düz anlatım, soru-yanıt, örnek olay, mikro öğretim proje tabanlı öğretim
G5	Rol alma, canlandırma, teknoloji destekli öğretim uygulamaları, yaratıcı drama, videoyla model olma, tartışma, gözlemle, düşün tartış
G6	Oyun ve oyunlaştırma, video, tekrarlı öğretim

Tablo 4.4.5. incelendiğinde, öğretim elemanlarının derste kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin bulgular yer almaktadır. G1, soru-yanıt, tartışma, anlatım, sunum ve probleme dayalı öğretim yöntem ve tekniklerini kullandığını belirtmiştir. G2, sunum, anlatım, probleme dayalı öğretim, açık anlatım ve tartışma yöntemlerini kullandığını ifade etmiştir. G3, uygulama, düz anlatım ile teorik bilgi ve pratik uygulamaları birleştiren yöntemleri tercih ettiğini belirtmiştir. G4, düz anlatım, soru-yanıt, örnek olay, mikro öğretim ve proje tabanlı öğretim yöntemlerini kullandığını ifade etmiştir. G5, rol alma, canlandırma, teknoloji destekli öğretim uygulamaları, yaratıcı drama, videoyla model olma, tartışma, gözlem ve düşün–tartış yöntemlerini kullandığını belirtmiştir. G6 ise oyun ve oyunlaştırma, video destekli öğretim ve tekrarlı öğretim tekniklerini kullandığını ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının büyük bölümü, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin meslek hayatına doğrudan katkı sağladığını ifade etmiştir. Dersin yalnızca kuramsal bilgi sunmakla kalmayıp, iletişim, yaratıcılık, problem çözme ve etkileşim gibi mesleki becerilerin gelişimine de katkı sağladığı vurgulanmıştır. Bununla birlikte, çoğu katılımcının hâlen ağırlıklı olarak düz anlatım, soru-yanıt, sunum ve tartışma gibi geleneksel öğretim yöntemlerini kullandığı görülmektedir. Bu durum, dersin yapısı ve içeriği mesleki açıdan ne kadar önemli olursa olsun, öğretim sürecinde daha yenilikçi ve öğrenci merkezli tekniklere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

4.4.6. Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersinde Kullanılan Kaynaklara İlişkin Bulgular

Tablo 4.4.6. Kaynaklara ilişkin bulgular.

Kaynaklar	Katılımcılar
Oyun ve Müzik Adlı Kitaplar	G1, G3
Yabancı Kaynaklar	G2, G4, G6
Ders İle İlgili İnternet Siteleri	G2, G5
Ders İle İlgili Videolar	G3, G6
Konuk Çığırma	G4

Tablo 4.4.6. incelendiğinde, öğretim elemanlarının ders kapsamında yararlandıkları kaynaklara ilişkin bulgular yer almaktadır. G1 ve G3’ün “oyun” ve “müzik” adlı kitaplardan yararlandığı; G2, G4 ve G6’nın yabancı kaynakları kullandığı; G2 ve

G5'in dersle ilgili internet sitelerinden yararlandığı; G3 ve G6'nın dersle ilgili videolardan faydalandığı ve G4'ün dersine konuk davet ettiği görülmektedir.

Görüşmecilerden G1, "Özel eğitimde oyun ve müzik kitabı var. Onu öğrencilere de önermiştim. Onun dışında internetten daha çok yararlanmaya çalışıyorum. Özellikle müzik konusunda birkaç site var, çocuk şarkılarının olduğu siteler..." ifadelerini kullanmıştır. G4, "Ulusal ve uluslararası makalelerden yararlanıyorum. Ne yazık ki özel eğitimde oyun ve müzik alanında kaynaklar çok sınırlı. Özel eğitimde müzik öğretimi konusunda özel eğitim okullarında çalışan müzik öğretmeni arkadaşlarımı dersime misafir olarak alıyorum." diyerek kaynak yetersizliğine vurgu yapmıştır. G5 ise, "Herhangi bir kitap yok. Ancak çeşitli internet sitelerinden, materyal tasarımı için tasarım arayüzlerinden, Pinterest gibi oyun ve materyal örnekleri görebileceğimiz, ilham alabileceğimiz internet sitelerinden yararlanıyorum." ifadelerini kullanmıştır.

Görüşmecilerin verdikleri yanıtlar detaylı incelendiğinde, çoğunluğunun yabancı kaynaklardan yararlandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, internet siteleri, videolar ve meslektaş deneyimlerinden faydalandığı da anlaşılmaktadır. Bu durum, Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersine yönelik yerli ve alan temelli kaynakların yetersizliğini ortaya koymakta; dersin niteliğini geliştirmek adına Türkçe, güncel ve uygulamaya dönük kaynakların geliştirilmesine duyulan gereksinimi açıkça göstermektedir.

4.4.7 Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi İşlenmesine Yönelik Öneri Bulgular

Tablo 4.4.7. Önerilere ilişkin bulgular.

Tema	Katılımcılar
Dersi Alan Uzmanın Yürütmesi	G1,G2,G3,G4
Derse İlişkin Kaynakların Çoğaltılması	G4
Dersin Uygulama ve Teori Kısımlarının Ayrı İşlenmesi	G5
Dersin Lisans Programında Son Yıl Verilmesi	G5
Dersin İçeriğine Uygun Yöntem, Teknik ve Yaklaşımların Kullanılması	G6

Tablo 4.4.7. incelendiğinde, görüşmecilerin Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersine ilişkin önerileri yer almaktadır. G1, G2, G3 ve G4 kodlu katılımcılar, bu derse hem özel eğitim hem de müzik eğitimi alanında uzmanlaşmış öğretim elemanlarının girmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca G4, dersle ilgili kaynakların sınırlı olduğunu

belirtmiş ve bu nedenle kaynakların artırılması gerektiğini vurgulamıştır. G5, dersin hem kuramsal hem de uygulamalı olarak düzenlenmesi gerektiğini; ayrıca dersin öğretim programının yedinci dönemine yerleştirilmesinin daha uygun olacağını ifade etmiştir. G6 ise, derste kullanılan yöntem, teknik ve yaklaşımların çeşitlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Görüşmecilerden G1, “Alan uzmanlarıyla çalışmamız gerekiyor. Yani bir müzik eğitimi zaten almıyor buradaki öğrencilerimiz. Daha önce müzik eğitimi, müzik öğretimi diye ayrı bir dersleri vardır muhtemelen eski programımızda ama şu anda sadece Oyun ve Müzik dersiyle sınırlılar. Hatta bu yeni programda adı ‘Oyun, Müzik ve Hareketin Desteklenmesi’. Yani daha da karmaşık ve içeriği fazla olan bir ders hâline geldi. Dolayısıyla, bunun daha etkili olabilmesi için bu dersi veren ya da bu derste uzmanlaşmış, müzik alanında yetkin hocalardan da dinlemeleri önemli olacak...” ifadeleriyle, dersin kapsamı genişledikçe alan uzmanlığının gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Çoğu öğretim elemanı Özel Eğitimde Oyun ve Müzik dersinin alan uzmanları tarafından yürütülmesi gerektiğini savunmaktadır. Katılımcılar, hem özel eğitim hem de müzik eğitimi alanında yetkinliğe sahip öğretim elemanlarının bu dersi daha işlevsel ve nitelikli biçimde yürütebileceğini ifade etmiştir. Ayrıca dersin yalnızca kuramsal değil, uygulamaya dayalı bir yapıda kurgulanması ve yöntem-teknik çeşitliliği açısından zenginleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kaynak eksikliği ve dersin program içindeki yeri gibi yapısal konular da öne çıkan diğer öneriler arasında yer almakta; bu durum, dersin içeriği ve sunum biçiminin bütüncül bir şekilde yeniden değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırmaya katılan öğrenci ve öğretim elemanlarından elde edilen bulgulardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar çerçevesinde geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

- Araştırmaya katılan öğrencilerin %88,56'sının müzik eğitimi olmadığı; %85,94'ünün herhangi bir enstrüman çalmadığı; %72,87'sinin ise nota bilgisinin olmadığı,
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının G4 hariç (okul öncesi eğitimi) özel eğitim bölümünden mezun oldukları; en az 1 en çok 9 yıldan beri ÖEOM dersini verdikleri; öğretim elemanlarından G3 (çok az) hariç müzik eğitimlerinin olmadığı ve öğretim elemanlarının yarısının enstrüman çalmadığı,
- Araştırmaya katılan öğrencilerin ÖEOM dersi sonrasında müzikal donanımına sahip olmaları boyutunda kararsız kaldıkları,
- Araştırmaya katılan öğrencilerin ÖEOM dersi sonrasında müzik öğretimde karşılaşılan sorunları çözebilme konusunda katılıyorum cevabını vererek kendilerini yeterli gördükleri,
- Araştırmaya katılan öğrencilerin ÖEOM dersi sonrasında özel eğitimde müzik öğretimi yapabilme konusunda katılıyorum cevabını vererek kendilerini özel eğitimde müzik öğretimi konusunda yeterli gördükleri,
- Araştırmaya katılan öğrencilerin ÖEOM dersi sonrasında müzikal yetenek ve ihtiyaçların fark edilebilme konusunda katılıyorum cevabını vererek kendilerini yeterli gördükleri,
- Araştırmaya katılan öğrencilerin ÖEOM dersinin işlevselliğini ilişkin görüşleri değişkenlere göre incelendiğinde; cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamadığı, müzik eğitimi alma durumu değişkenine göre ölçeğin 1. (müzikal donanımına sahip olma boyutu), 2. (müzik öğretiminde karşılaşılan sorunları çözebilme) ve 4. (müzikal yetenek ve ihtiyaçların fark edilebilmesi boyutu) boyutlarında anlamlı fark bulunduğu, enstrüman çalma değişkenine göre ölçeğin yalnız 1.boyutunda anlamlı fark bulunduğu nota bilgisi değişkenine göre ölçeğin tüm boyutlarında anlamlı fark bulunduğu,

- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ÖEOM dersinin süresini yeterli bulmadıklarını,
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ÖEOM dersinin kazanımlarının çoğunlukla gerçekleştirilmediği,
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ÖEOM dersini öğrenci seviyesine yarı yarıya uygun buldukları,
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ÖEOM dersi içeriğini ÖEÖ meslek hayatına uygun buldukları,
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ÖEOM dersinde çoğunlukla soru-cevap, düz anlatım, tartışma ve sunum gibi yöntem ve teknikler kullandıkları,
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ÖEOM dersinde yabancı kaynaklar, oyun ve müzik adlı kitaplar, internet sitesi, video, derse konuk gibi kaynaklardan yararlandıkları,
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ÖEOM dersi işlenmesinde; dersi alan uzmanın yürütmesi, derse ilişkin kaynakların çoğaltılması, dersin uygulama ve teori kısımlarının ayrı işlenmesi, dersin lisans programında son yıl verilmesi, ders içeriğine uygun yöntem, teknik ve yaklaşım kullanılması önerilerinde bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

- ÖEOM ders içeriğinin, oyun ve müzik alanlarının ayrı ve ayrıntılı işleneceği şekilde düzenlenebilir.
- Araştırmada ÖEOM dersini ilişkin bulgular öğrenciler açısından yeterli iken öğretim elemanları açısından yetersizdir. Bu sebeple öğrenci ve öğretim elemanları arasındaki görüş farkının nedenlerine ilişkin yeni araştırmalar yapılabilir.
- ÖEOM dersi hem özel eğitim hem de müzik eğitimi alanında uzmanlık bilgisine sahip olan kişilerce yürütülebilir.
- Bu araştırmanın daha büyük örnekleme genellenerek yapılabilir.
- ÖEOM dersine ilişkin kaynaklar çoğaltılabilir.

6. KAYNAKÇA

- Acar, Ç. (2000). *Zihin özürlü çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları problem davranışlarla ilgili görüş ve önerileri içinde (ss. 2)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akıncı, M. Ş., Akıncı, E. S., ve Alpagut, U. (2017). *Müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerle müzik uygulamalarına ilişkin özyeterlik algıları*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 27(4), 1609-1622.
- Akpınar, H. (2012). *Görme engellilerde braille işaret sistemi ve müzik eğitiminde kullanılabilirliği*. Erzurum: Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Archontopoulou, A., ve Vaiouli, P. (2020). *Music and social skills for young children with autism: A survey of early childhood educators*. International Journal of Educational Research Review, 190-207.
- Artan, İ. (2001). *Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: Müzik*. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 43-55.
- Artan, İ. (2015). *Özel eğitim gerektiren çocuklar için müzik ve dans eğitimi*. (N. Baykoç Dönmez, Dü.) içinde (ss. 389). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Ataman, A. (2005). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Özel Eğitime Giriş içinde (ss. 19). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ataman, A. (2009). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş içinde (ss.19)*. Ankara : Gündüz Yayıncılık.
- Batu, S., ve Kırcaali-İftar, G. (2005). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Baydağ, C. (2013). *Görme engelli bireylerin sosyalleşme sürecinde verilen müzik eğitiminin müzikal motivasyon müziksel ilgi ve müzik yaşantılarına etkisi*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bilgin, A. Ç. (2022). *Özel eğitim öğretmenliği programı'nın cıpp program değerlendirme modeli ile incelenmesi*. içinde (ss. 2) Zonguldak: Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Breeman, L. D., Wubbels, T., Van Lier, P. A., Verhulst, F. C., Van Der Ende, J., Hopman, J. B., ve Tick, N. T. (2015). *Teacher characteristics, social classroom relationships, and children's social, emotional, and behavioral classroom adjustment in special education*. Journal of school psychology, 87-103.
- Celep, M. U. (2020). *Okul öncesi özel eğitimde çalışan öğretmenlerin oyun öğretime ilişkin öz yeterlikleri ve yaratıcı kişilik özelliklerinin incelenmesi*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. .
- Ceylan, F. (2012). *Okul öncesi dönem işitme engellilerde müzik eğitimi ile çocukların gelişim özellikleri üzerine terapötik bir çalışma*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Cumhurbaşkanlığı. (1997). *Mevzuat*. Erişim: 28 Ağustos 2023. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.573.pdf> adresinden alındı
- Çelik, P., Sarı, M. M., ve Doğru, S. (2015). *Türkiye 'de ve Avrupa 'da 2000-2013 yılları arasında özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi*. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 10-28.
- Çevik, D. B. (2007). *Müzik öğretim yöntemlerinden, orff müzik öğretisine genel bir bakış* içinde (ss. 96). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 95-100.
- Çitil, M. (2009). *Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar Türkiye'de özel eğitim (1923-2007)* içinde (ss. 29) Ankara: Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çitil, M., Karakoç, T., ve Küçüközyiğit, M. S. (2018). *Özel eğitim lisans dersinin öğretmen adaylarının bilgi düzeylerine ve engellilere yönelik tutumlarına etkisi* içinde (ss. 816) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 815-833.
- Darrow, A. A. (2003). *Dealing with diversity: The inclusion of students with disabilities in music*. Research Studies in Music Education, 45-57.
- Dedeoğlu, S. (2018). *Özel eğitimde müzik alanına ilişkin yapılmış olan bilimsel çalışmaların içerik analizi*. Konya: Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Değirmenci, Z. (1993). *Zihinsel özürlü çocukların komutları izleme becerisinin gelişiminde müziğin etkisi*. Ankara: Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duffy, B., ve Fuller, R. (2001). *Role of music therapy in social skills development in children with moderate intellectual disability*. Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities, 77-89.
- Düzbastılar, M. E., ve Eyüpoğlu, G. (2019). *Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. International Journal of Social Sciences and Education Research, 384-404.
- Erdem, A., ve Özçelik, S. (2023). *Özel eğitim ve müzik eğitimi öğretim elemanlarının müzik ve oyun dersine ilişkin görüşleri*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2369-2405.
- Eren, B. (2012). *Orff yaklaşımına göre hazırlanan müzik Etkinlikleri içinde İpucunun Giderek azaltılması yöntemi ile yapılan gömülü öğretiminin Otistik çocuklara Kavram öğretmedeki etkililiği*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eren, B. (2014). *Use of music in special education and application examples from Turkey*. Procedia-social and behavioral sciences, 2593-2597.
- Eren, B., Deniz, J., ve Düzkantar, A. (2013). *Orff yaklaşımına göre hazırlanan müzik etkinlikleri içinde ipucunun giderek azaltılması yöntemi ile yapılan gömülü öğretimin otistik çocuklara kavram öğretmedeki etkililiği*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 1863-1887.

- Eripek, S. (2002). *Özel eğitim*. (S. Eripek, Dü.) içinde (ss. 8) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Ertekin, T. (2015). *Zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video ile model olma ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililik ve verimliliklerinin karşılaştırılması*. Bolu: Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Evgin, Ç. (2020). *Müzik eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere katkısının özel eğitim öğretmenlerinin görüşleriyle belirlenmesi*. Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Dergisi, 60-79.
- Fong, C. E., ve Jelas, Z. M. (2010). *Music education for children with autism in Malaysia*. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 70-75.
- Genç, Ö. (2011). *Kapadokya'nın önemli azizlerinden biri: doğu manastırcılığının kurucusu aziz basil* içinde (ss. 264). Nevşehir Tarih ve Kültür ve Kültür Sempozyumu Bildirileri Kitabı, 6, s. 261-270. Nevşehir.
- Gerrity, K. W., Hourigan, R. M., ve Horton, P. W. (2013). *Conditions that facilitate music learning among students with special needs: A mixed-methods inquiry*. Journal of Research in Music Education, 144-159.
- Gfeller, K. (1983). *Musical mnemonics as an aid to retention with normal and learning disabled students*. Journal of Music Therapy, 179-189.
- Gold, C., Voracek, M., ve Wigram, T. (2004). *Effects of music therapy for children and adolescents with psychopathology: a meta-analysis*. Journal of Child Psychology and Psychiatry.
- Gönç Şavran, T. (2012). *Nitel ve nitel araştırmalarda kullanılan araştırma teknikleri*. T. Gönç Şavran (Dü.) içinde sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri (ss. 69). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Günay, R., ve Görür, H. İ. (2013). *Osmanlı Devleti'nde sağır, dilsiz ve a'mâ mektebi* içinde (ss. 55-68) Tarih Araştırmaları Dergisi, 55-76.
- Güven, E. (2011). *Müzik dersleri ve kaynaştırma uygulaması*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 709-718.
- Güven, E., ve Çevik, D. B. (2011). *Müzik öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma: Balıkesir Üniversitesi örneği*. II. Uluslararası Eğitimde Yeni Trendler Konferansı. Antalya.
- Güven, E., ve Tufan, E. (2010). *Kaynaştırma sınıflarında işbirlikli öğrenme yöntemi ile müzik dersleri*. Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 557-573.
- Hendricks, D. (2011). *Special education teachers serving students with autism: A descriptive study of the characteristics and self-reported knowledge and practices employed*. Journal of Vocational Rehabilitation, 37-50.
- Heward, W. L. (1996). *Exceptional children: an introduction to special education*. New Jersey: Merrill Publishing Company.
- Hourigan, R. M. (2007). *Preparing music teachers to teach students with special needs*. Applications of Research in Music Education, 5-14.

- Hourigan, R. M. (2007). *Teaching music to students with special needs: A phenomenological examination of participants in a fieldwork experience*. (Unpublished doctoral dissertation). University of Michigan. Ann Arbo
- Jacobsen, S., ve Langan, D. (2009). *A music therapy assessment tool for special education: incorporating education outcomes*. Australian Journal of Music Therapy, 78-98.
- Joseph, R. (1990). *Neuropsychology, neuropsychiatry, and behavioral neurology*. American Journal of Psychiatry, 148(1), 131-a.
- Kara, S. (2019). *Özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerinde müzik eğitimi entegrasyonuna ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Konya: Yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kazmi, S. S., ve Ali, M. (2021). *Textbook of special education*. Progressive Publications, 1-2.
- Kim, j., Wigram, T., ve Gold, C. (2008). *The effects of improvisational music therapy on joint attention behaviors in autistic children: a randomized controlled study*. Journal of Autism Development Disorders, 1758-66.
- Kıvrak, İ. (2003). *Özel eğitimde müzik öğretmeni sorunu*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, 30-31 Ekim. Malatya.
- Kurt, G. (2006). *Zihinsel Engelli Çocuklarda, Müzik Dinlemenin Öğrenme Üzerindeki Etkisi*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Leech, N. L., ve Onwuegbuzie, A. J. (2009). *A typology of mixed methods research designs*. Quality and quantity, 265-275.
- Lessen, E., ve Frankiewicz, L. E. (1992). *Personal attributes and characteristics of effective special education teachers: Considerations for teacher educators*. Teacher Education and Special Education, 124-132.
- Malkoç, T., ve Ceylan, F. (2013). *Okul öncesi dönem işitme engellilerde müzik eğitimi ile çocukların gelişim özellikleri üzerine terapötik bir çalışma*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 117-126.
- Maloy, M., ve Peterson, R. (2014). *A meta-analysis of the effectiveness of music interventions for children and adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder*. American Psychological Association, 328-339.
- MEB. (2014). *Çocuk gelişimi ve eğitimi - Özel eğitimde müzik etkinlikleri*. Erişim: 10 Mayıs 2025. https://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%96zel%20E%C4%9Fitimde%20M%C3%BCzik%20Etkinlikleri.pdf adresinden alındı
- MEB. (2022). *Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2021-2022*. Erişim: 13 Ağustos 2024. <https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64> adresinden alındı
- ÖEHY. (2018) ÖEHY, 07.07.2018 tarihli ve 30.471 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir

- Önal, O. (2010). *Otistik çocuklarda müzik eğitimi*. Kırıkkale: Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öner, K. A. (2006). *Müziğin öğrenme güçlüğü çeken çocukların duyarlılıklarına etkisi*. Konya: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, Ö. (2021). *Özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları güçlükler içinde* (ss. 1) Bursa: Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özer, A., Gürkan, A. C., ve Ramazanoğlu, O. (2006). *Oyunun çocuk gelişimi üzerine etkileri içinde* (ss. 55). Fırat Üniversiteleri Doğu Araştırmaları Dergisi, 54-57.
- Özyürek, M. (2008). *Nitelikli öğretmen yetiştirmede sorunlar ve çözümler: Özel eğitim örneği*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 189-226.
- Pehlivan, H. (2014). *Oyun ve öğrenme içinde* (ss.10). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Pellitteri, J. (2000). *The consultant's corner: "music therapy in the special education setting*. Journal of educational and psychological consultation, 379-391.
- Pratt, R. R. (1991). *Music education and medicine*. Music Educators Journal, 31-36.
- Ramazan, M. O. (2015). *Özel eğitimde oyun etkinlikleri-II. R. Zembat (Dü.) içinde, Çocuk ve Oyun* (ss. 114). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.
- Reece, A. (2015). *The interaction between music and language in learning and recall in children with autism spectrum condition*. Doctoral dissertation, University of Roehampton.
- Reitman, M. R. (2005). *Effectiness of music therapy interventions on joint attention children diagnosed with autism:a pilot study*. Florida: Carlos Albizu University.
- Sakarkaya, S., Eğilmez, H. O., ve Engür, D. (2019). *Müzik eğitiminin hafif düzey zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşme düzeylerine etkisi*. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 35-43.
- Salvador, K. (2000). *Who isn't a special learner? A survey of how music teacher education programs prepare future educators to work with exceptional populations*. Journal of Music Teacher Education, 27-38.
- Sarıçiftçi, S. (2019). *Özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki doyumlarının ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Denizli: Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sevinç, M. (2004). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun*. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.
- Sideridis, G. D., ve Chandler, J. P. (1995). *Attitudes and characteristics of general music teachers toward integrating children with developmental disabilities*. Applications of Research in Music Education, 11-15.

- Simpson, K., ve Keen, D. (2011). *Music interventions for children with autism: narrative review of the literature*. Journal of autism and developmental disorders, 1507-1514.
- Singh, J. (2023). *Issues and challenges in special education: a qualitative analysis from teacher's perspective*. Global International Research Thoughts, 6-10.
- Sormaz, F. (2012). *Çocukluk, oyun ve oyuncak: sosyo-kültrel bir analiz*. İstanbul: İkinci Adam Yayınları.
- Stephenson, J. (2006). *Music therapy and the education of students with severe disabilities*. Education and Training in Developmental Disabilities, 290-299.
- Sungurtekin, Ş. (2001). *Uygulamalı çevre eğitimi projesi kapsamında ana ve ilköğretim okullarında müzik yoluyla çevre eğitimi*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 167-178.
- Şahin, S., ve Işıtan, S. (2010). *Özel gereksinimli çocuklar ve müzik*. Çağdaş Eğitim Dergisi, 5-12.
- T.C. Özürlüler İdaresi Başkanlığı. (1999). *Çağdaş Toplum Yaşam ve Özürlüler Taslak Kararlar*. Erişim: 20 Ocak 2025. <https://ekutuphane.aile.gov.tr/media/fiedlxkx/%C3%A7a%C4%9Fda%C5%9F-toplum-ya%C5%9Fam-ve-%C3%B6z%C3%BCml%C3%BCler-taslak-kararlar.pdf> adresinden alındı
- Tezcan, S. (1992). *Epidemiyoloji: tıbbi araştırmaların yöntem bilimi*. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı.
- Toydemir, A. (2019). *Eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarına ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin incelenmesi* içinde (ss. 8) Konya: Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi* içinde (ss. 26) İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ültay, E., Akyurt, H., ve Ültay, N. (2021). *Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi* içinde (ss. 189). IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, 188-201.
- Varış, Y. A., ve Hekim, M. M. (2017). *Özel gereksinimli bireyler ve müzik eğitimi* içinde (ss. 29). Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi, 29-42.
- Wagg, H. J. (1932). *A chronological survey of work for the blind (with an appendix on the prevention of blindness, and a bibliography) : from the earliest records up to the year 1930*.
- Walmsley, R. P., Crichton, L., ve Droog, D. (1981). *Music as a feedback mechanism for teaching head control to severely handicapped children: A pilot study*. Developmental Medicine and Child Neurology, 739-74.
- Wilson, B., ve McCrary, J. (1996). *The effect of instruction on music educators' attitudes toward students with disabilities*. Journal of Research in Music Education, 26-33.

- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* içinde (ss. 130). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, N. (2021). *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Oyunla Öğretim Süreci Öz Yeterlikleri*. Konya: Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yılma, G., ve Uçan, B. (2014). *Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda müzik aletlerinin görsel destekli algılanabilirliği üzerine bir çalışma: İstanbul Sancaktepe örneği*. The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication- TOJDAC, 10-15.
- Yılmaz, F. E., Topaloğlu, G., ve Akyüzlüer, M. (2014). *Grupla yapılan müzik etkinliğinin otizmli çocukların sosyal becerilerine etkisinin betimlenmesi*. Bartın Eğitim Fakültesi Dergisi, 252-276.
- Yılmaz, K. (2020). *Türkiye’de eğitim yönetimi araştırmalarında kullanılan bazı veri toplama araçları ile ilgili bir değerlendirme* içinde (ss. 2) Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 1-18.
- YÖK. (2018). *Özel eğitim lisans programı*. Erişim: 8 Şubat 2024. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Ozel_Egitim_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf adresinden alındı
- YÖK. (2024). *Özel eğitim lisans programı bulunan tüm üniversiteler*. Erişim: 6 Mart 2024. <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=20903> adresinden alındı
- Yurteri, N., ve Akdemir, M. (2019). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda müzik terapinin otizm belirtileri ve yaşam kalitesine etkisi*. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 436-441.

EKLER

EK 1 Üniversitelere Gönderilen Araştırma İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 23.12.2024-71990

ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 220231003 numaralı yüksek lisans öğrencisiyim. “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Üzerine Bir İnceleme” adlı tez çalışmam için aşağıda belirtmiş olduğum üniversitelerin lisans 3 ve 4.sınıf öğrencilerine ekte sunulan anket ilcoyun ve müzik dersine giren öğretim elemanlarına ekte sunulmuş görüşme formunu online olarak uygulamak istemekteyim. Anket ve görüşme formu uygulaması için gerekli izinlerin alınması sebebiyle resmi yazışmaların yapılması konusunda;

Gereğinin bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

İzin İçin Resmi Yazışma Yapılacak Okullar:

1. Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
2. Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
3. İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
4. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
5. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
6. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
7. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
8. Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
9. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
10. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
11. Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
12. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
13. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
14. İzmir Demokrasi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
15. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

16. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
17. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
18. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
19. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
20. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
21. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
22. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
23. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
24. Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
25. Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
26. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği;
27. Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği.

Ekler:

- 1- Anket Örneği
- 2- Görüşme Formu Örneği
- 3- Etik Kurul Onay Belgesi

Anket Link: <https://forms.gle/b59vbkoa8P3RPkW58>

Görüşme Formu Linki: <https://forms.gle/Agp4Hgcv4BwGkQQ28>

20/12/2024

Kadir ER

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 2 Oyun ve Müzik Dersi İşlevsellik Anketi

Değerli Öğretmen Adayları:

Bu anket “Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi Üzerine Bir İnceleme” başlıklı yüksek lisans tezinin temelini oluşturacak verilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Belirlenen amaçtan yola çıkarak, özel eğitim öğretmenliği lisans programında yer alan oyun ve müzik dersinin işlevselliği hakkında görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır.

Anket sorularına vereceğiniz cevaplar gizli tutularak sadece bu araştırma için kullanılacak olup herhangi bir kişi ya da kurumla paylaşılmayacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için anket sorularının eksiksiz ve objektif cevaplandırılması çok önemlidir. Desteğiniz için çok teşekkür eder, eğitim hayatınızda başarılar dilerim.

Araştırmacı

Kadir ER

Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz:
2. Müzik eğitiminiz var mı? Cevabınız evet ise türü ve süresi açısından açıklar mısınız?
3. Bir enstrüman çalıyor musunuz? Cevabınız evet ise hangi enstrümanı ne kadar süredir çalmaktasınız?
4. Müzik notalarını okuyup yazabilir misiniz? Cevabınız evet ise kısaca açıklar mısınız?
5. Bildiğiniz çocuk şarkıları nelerdir?

OYUN VE MÜZİK DERSİ İŞLEVSELLİK ANKETİ	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Müziğin tanımını yapabilirim.					
2.Müziğin tarihsel gelişimsel sürecini bilirim					
3.Müziği oluşturan temel özellikleri bilirim					
4.Özel eğitim alan bireylerin müziksel gelişimini bilirim					
5.Özel eğitim alan bireylerin müziksel ihtiyaçlarını bilirim					
6.Müziğin farklı disiplinlerde kullanımı hakkında bilgi sahibiyim					
7.Özel eğitim alan bireylerdeki müzikal yeteneği fark edebilirim					
8.Özel eğitimde öğretim yaparken müziği araç olarak kullanabilirim					
9.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere müzik dersinde nasıl davranmam gerektiğini bilirim					
10.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için müzik dersinde grup çalışmaları yaptırabilirim					
11.Farklı engel türlerinin ihtiyaçları doğrultusunda müzik dersinin içeriğini uyarlayabilirim					
12.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin engel türleri farklı olsa bile müzik aracılığıyla öğretim yapabilirim					
13.Özel eğitimde müzik aracılığıyla öğretim yapma teknik ve yöntemlerini bilirim					
14.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için müzik dersinde kullanmaya uygun materyaller tasarlayabilirim					
15.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için müzik dersinde kullanabileceğim teknolojik araç-gereçleri bilirim.					

16.Özel eğitimde müzik dersinde farklı öğretim teknik ve yöntemlerini etkin bir şekilde kullanabilirim					
17.Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarla müzik temelli etkinlikler yapabilirim					
18.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle ritim etkinliklerini yapabilirim					
19.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için müzik dersine uygun şarkı seçimi yapabilirim					
20.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere şarkı öğretebilirim					
21.Müzik aracılığıyla desteklenebilecek gelişim alanları hakkında bilgi sahibiyim					
22.Müziğin özel eğitimde etkili kullanımına ilişkin araştırmaları bilirim					
23.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin müzik dersinde başarılarını nasıl ölçeceğimi bilirim					
24.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin müzik dersinde yaşanabilecek öğretim problemlerini bilirim					
25.Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin müzik dersinde yaşanabilecek öğretim problemlerini çözebilirim					

EK 3 Öğretim Elemanları İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

ÖĞRETİM ELEMANLARI İÇİN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

Görüşme Soruları

- 1.Uzmanlık alanınız nedir?
- 2.Oyun ve müzik dersini ne kadar zamandır yürütmektesiniz?
- 3.Herhangi bir müzik eğitiminiz var mı? Var ise kısaca açıkla mısınız?
- 4.Enstrüman çalabiliyor musunuz? Cevabınız evet ise bilgi verir misiniz?
- 5.Ders içeriğinin verilmesi açısından oyun ve müzik dersinin süresi yeterli midir?
- 6.Oyun ve müzik dersinin kazanımları program ve öğrenci açısından gerçekleştirilebilmekte midir?
- 7.Oyun ve müzik dersinin kazanımları ve dersin içeriği öğrencilerin seviyelerine uygun mudur?
- 8.Oyun ve müzik dersini nasıl işliyorsunuz, özetleyebilir misiniz?
- 9.Oyun ve müzik dersi içeriği öğrencilerin meslek hayatı açısından uygun mudur, yorumlayabilir misiniz?
- 10.Oyun ve müzik dersini işlerken kullandığınız yaklaşım, yöntem ve teknikler nelerdir?
- 11.Oyun ve müzik dersinde faydalandığınız kaynaklar (eğitsel/teknolojik) var mıdır? Varsa nelerdir?
- 12.Oyun ve müzik dersinin alan açısından etkili ve işlevsel olabilmesi için neler önerirsiniz?

EK 4 Araştırmanın Etik Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 23.12.2024-71990

T.C.
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU

BİLİMSEL ARAŞTIRMA ETİK ONAY BELGESİ

ARAŞTIRMA BAŞLIĞI	"Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi Üzerine Bir İnceleme"
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	Anket ve Görüşme
SORUMLU ARAŞTIRMACI(LAR) (Unvan Adı Soyadı)	Prof. Dr. Ebru TEMİZ Kadir ER
KARAR	Yöntem bölümünün güncellenmesi şartıyla Etik Onay Belgesi verilmesi şartını sağladığına oybirliğiyle karar verildi.

20.05.2024
TARİH

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 5 Üniversitelerden Gelen İzin Yazıları

E-Posta Tarih ve Sayısı: 06.12.2024/57582618

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Ek-2

Sayı : E-57909333-100-519082
Konu : Tez Çalışması Kapsamında Anket ve
Görüşme Formu Uygulama
Talebi(Kadir ER)

31.12.2024

ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Turan Güneş Bulvarı Yukarı Dikmen Mahallesi, Neşet Ertaş Caddesi, No:4 ÇANKAYA/ANKARA

İlgi : 30.12.2024 tarihli ve E-25597541-100-72046 sayılı yazı

Ankara Müzik Ve Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencisi Kadir ER'in, Üniversiteniz öğretim üyesi Prof. Dr. Ebru TEMİZ'in danışmanlığında yürüttüğü "Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi Üzerine Bir İnceleme" başlıklı tez çalışması kapsamında, Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile anket çalışması yapma, oyun ve müzik dersine giren öğretim elemanları ile görüşme formunu online olarak uygulama talebine Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.
Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr. Ali ÖZTÜRK
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BS98TF7SBH* Pin Kodu :23672 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5433&eD=BS98TF7SBH&eS=519082>
Adres:Konuralp Yerleşkesi Konuralp/DÜZCE 81600
Telefon:0(380) 542 1118 Faks:0(380) 542 1119
e-Posta:ogrencisleri@duzce.edu.tr Web:www.ogrencisleri.duzce.edu.tr
Kep Adresi:duzceuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Arife Akgül
Umvani: Bilgisayar İşletmeni

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Ek-2

Sayı : E-36763901-044-517232
Konu : Anket Çalışma İzni

03.01.2025

ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 29.12.2024 tarih 72046 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı 220231003 numaralı öğrencisi Kadir ER'in, Prof. Dr. Ebru TEMİZ'in danışmanlığında yürüttüğü "Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi Üzerine Bir İnceleme" başlıklı tez çalışması kapsamında Üniversitemizde uygulama yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi arz ederim.

Prof. Dr. Mücahit EĞRİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSUZ9PPU58 Pin Kodu :53372

Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5695&eD=BSUZ9PPU58&eS=517232>

Adres:Tasılıçılık Yerişkesi 60150 Tokat/Türkiye
Telefon:(0356)2521616-1057 Faks:(0356)2521625
e-Posta:gensek@gop.edu.tr Web:gensek.gop.edu.tr
Kep Adresi:gaziosmanpasa.universitesi@hs03.kep.tr

Bilgi için: Gülşah AYDIN
Unvanı: Şef
Tel No: 1079

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Ek-4
20.01.2025

Sayı : E-93130991-100-2500017628
Konu : Kadir ER'in Tez Çalışması
Kapsamında Anket ve Görüşme Formu
Uygulama Talebi Hk.

ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 29.12.2024 tarihli ve E-25597541-044.001.001-72046 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencisi Kadir ER'in, Prof. Dr. Ebru TEMİZ'in danışmanlığında yürüttüğü "Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi Üzerine Bir İnceleme" başlıklı tez çalışması kapsamında, Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Öğretmenliği programı 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile online anket çalışması yapma, oyun ve müzik dersine giren öğretim elemanlarına görüşme formunu online uygulama istemi uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ramazan Cüneyt ERENOĞLU
Rektör

Ek: 17.01.2025 tarihli E-68203582-044-2500016368 sayılı yazı

Belge Doğrulama Kodu: FEFUPHT

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/comu-ebys>

Adres: Terzioğlu Yerleşkesi Rektörlük Binası B Blok Zemin Kat

Telefon No: (0 286) 2180018

e-Posta:

Kep Adresi: comu@hs01.kep.tr

Faks No:

İnternet Adresi: <https://www.comu.edu.tr>

Bilgi için :

Nesrin Yiğit

Şef

Telefon No:

Direkt Hat:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

1/1

T.C.
UŞAK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Ek-1

Sayı : E-33424009-044-255976
Konu : Anket Uygulama İzin Talebi (Kadir ER)

09.01.2025

ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü)

İlgi : 29.12.2024 tarihli ve 72046 sayılı yazınız.

İlgi yazınıza istinaden; Üniversiteniz Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencisi Kadir ER tarafından hazırlanan "Özel Eğitimde Oyun ve Müzik Dersi Üzerine Bir İnceleme" konulu çalışması kapsamında, Üniversitemizde Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerine anket çalışması ve oyun ve müzik dersine giren öğretim elemanlarına görüşme formunu online olarak uygulama talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Kenan TAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS9L0UTYPK Pin Kodu :77803

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/usak-universitesi-ebys>

Adres: Bir Eylül Kampüsü İzmir Yolu 8.Km 64200/Uşak
Telefon: (276) 221 22 01 Faks: (276) 221 22 02
e-Posta: gensek@usak.edu.tr Web: <http://gensek.usak.edu.tr/>
Kep Adresi: usakuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Halime BİLGİ
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Vesikalık

Foto

Adı Soyadı : Kadir ER

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2022, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Eğitimi

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

2023 – MEB, Müzik Öğretmenliği

DOKTORA TEZİNDEN TÜRETİLEN YAYIN, SUNUM VE PATENTLER:

DİĞER YAYIN, SUNUM VE PATENTLER:

Er, K., VE Temiz, E. (2024) Sanat Eğitimi. Çaydere, O (Ed.), içinde *Müzik eğitimi alanındaki hizmet içi eğitimler ve hizmet içi eğitim araştırmaları* içinde (s. 325-339). Sistem Ofset Yayıncılık